

6.3.2019

A8-0188/363

Ändringsförslag 363

Anneleen Van Bossuyt

för utskottet för den inre marknaden och konsumentskydd

Betänkande

Morten Løkkegaard

Tillgänglighetskrav för produkter och tjänster

(COM(2015)0615 – C8-0387/2015 – 2015/0278(COD))

A8-0188/2017

Förslag till direktiv

–

EUROPAPARLAMENTETS ÄNDRINGSFÖRSLAG*

till kommissionens förslag

**■ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS
DIREKTIV (EU) 2019/...**

av den ...

om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA
DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 114,

* Ändringar: ny text eller text som ersätter tidigare text markeras med fetkursiv stil och strykningar med symbolen ■ .

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,
efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,
med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande¹,
i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet², och

¹ EUT C 303, 19.8.2016, s. 103.

² Europaparlamentets ståndpunkt av den ... (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den ...

av följande skäl:

- (1) Syftet med detta direktiv är att bidra till en väl fungerande inre marknad genom att tillnärma medlemsstaternas lagar och andra författningar ***vad gäller tillgänglighetskrav för vissa produkter och tjänster och särskilt genom att undanröja och förebygga hinder för den fria rörligheten för vissa tillgängliga produkter och tjänster som uppstår på grund av olika tillgänglighetskrav i medlemsstaterna.*** Detta ***skulle*** öka ***tillgången*** på tillgängliga produkter och tjänster ***på*** den inre marknaden ***och göra relevant information mer tillgänglig.***
- (2) Efterfrågan på tillgängliga produkter och tjänster är stor och antalet personer med funktionsnedsättning ***förväntas*** öka avsevärt **■** . En miljö där produkter och tjänster är mer tillgängliga möjliggör ett mer inkluderande samhälle och underlättar självständigt boende ***för personer med funktionsnedsättning. I det här sammanhanget bör man ha i åtanke att funktionsnedsättning är vanligare bland kvinnor än bland män i unionen.***

- (3) *I detta direktiv definieras personer med funktionsnedsättning i linje med Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, som antogs den 13 december 2006 (nedan kallad konventionen), i vilken unionen är part sedan den 21 januari 2011 och vilken alla medlemsstater har ratificerat. Enligt konventionen innefattar personer med funktionsnedsättning ”personer som har någon varaktig fysisk, psykisk, intellektuell eller sensorisk funktionsnedsättning som i samspel med olika hinder kan hindra dem från att fullt ut och effektivt delta i samhället på lika villkor som andra”. Detta direktiv främjar ett fullt och effektivt deltagande på lika villkor genom att förbättra tillgången till konventionella produkter och tjänster som genom sin ursprungliga utformning eller senare anpassning tillgodoser de särskilda behoven hos personer med funktionsnedsättning.*
- (4) *Detta direktiv skulle gynna även andra personer som har funktionsbegränsningar, såsom äldre personer, gravida kvinnor och personer som reser med bagage. Med begreppet ”personer med funktionsbegränsning” avses i detta direktiv personer som har någon varaktig eller tillfällig fysisk, psykisk, intellektuell eller sensorisk funktionsnedsättning, åldersrelaterad funktionsnedsättning eller annan nedsättning på grund av kroppens funktion som i samspel med olika hinder leder till begränsad tillgång till produkter och tjänster för dessa personer och skapar en situation som kräver att dessa produkter och tjänster anpassas efter personernas särskilda behov.*

- (5) Skillnaderna mellan medlemsstaternas lagar och andra författningar med avseende på produkters och tjänsters tillgänglighet för personer med ■ funktionsnedsättning ■ skapar hinder för *den* fria rörligheten för produkter och tjänster ■ och snedvrider konkurrensen på den inre marknaden. ***För vissa produkter och tjänster kommer dessa skillnader sannolikt att öka i unionen efter konventionens ikraftträdande.*** Ekonomiska aktörer, särskilt små och medelstora företag, drabbas särskilt mycket av sådana hinder.
- (6) På grund av skillnader i de nationella tillgänglighetskraven hindras särskilt enskilda företagare, små och medelstora företag och ***mikroföretag*** från att delta i affärsprojekt utanför den inhemska marknaden. De nationella, eller till och med regionala eller lokala, tillgänglighetskrav som medlemsstaterna har infört skiljer sig för närvarande åt både vad gäller täckning och detaljnivå. Dessa skillnader har negativ inverkan på konkurrenskraften och tillväxten, på grund av de extrakostnader som uppstår i samband med utveckling och marknadsföring av tillgängliga produkter och tjänster för varje nationell marknad.

- (7) Konsumenter som köper tillgängliga produkter och **tjänster och tekniska hjälpmedel** får betala höga priser på grund av den begränsade konkurrensen bland leverantörerna. De potentiella fördelarna som kommer av att utbyta erfarenheter med nationella och internationella kollegor vad gäller anpassning till den samhällsliga och tekniska utvecklingen minskar på grund av de splittrade nationella reglerna.
- (8) För att den inre marknaden ska fungera väl måste man tillnärma de nationella åtgärderna på unionsnivå för att sätta stopp för splittringen på marknaden för tillgängliga produkter och tjänster, för att skapa stordriftsfördelar, för att underlätta gränsöverskridande handel och rörlighet och för att hjälpa de ekonomiska aktörerna att koncentrera resurser på innovation i stället för att använda dem till **att täcka kostnader som uppstår på grund av splittrad lagstiftning inom unionen**.

- (9) Fördelarna med harmonisering av tillgänglighetskraven för den inre marknaden har visats genom tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/33/EU¹ om hissar och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 661/2009² inom transportområdet.
- (10) I förklaring nr 22, vad gäller personer med funktionsnedsättning, till Amsterdamfördraget enades konferensen mellan företrädarna för medlemsstaternas regeringar om att unionens institutioner, när de utarbetar åtgärder enligt artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), ska beakta funktionshindrade personers behov.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/33/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om hissar och säkerhetskomponenter till hissar (EUT L 96, 29.3.2014, s. 251).

² Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 661/2009 av den 13 juli 2009 om krav för typgodkännande av allmän säkerhet hos motorfordon och deras släpvagnar samt av de system, komponenter och separata tekniska enheter som är avsedda för dem (EUT L 200, 31.7.2009, s. 1).

- (11) Det övergripande målet med kommissionens meddelande av den 6 maj 2015 med titeln *En strategi för en digital inre marknad i Europa* är att uppnå hållbara ekonomiska och sociala fördelar från en sammankopplad digital inre marknad ***som därigenom underlättar handeln och ökar sysselsättningen inom unionen.*** Eftersom den gränsöverskridande näthandeln fortfarande är mycket begränsad har konsumenterna i unionen ännu inte tillgång till alla fördelar vad gäller priser och urval som den inre marknaden kan ge. Splittringen begränsar också efterfrågan på gränsöverskridande e-handelstransaktioner. Det behövs även samordnade åtgärder för att ***säkerställa*** att **■** elektroniskt innehåll, ***elektroniska kommunikationstjänster och åtkomst till audiovisuella medietjänster,*** är **■** helt tillgängligt för personer med funktionsnedsättning. Därför är det nödvändigt att harmonisera tillgänglighetskraven inom hela den digitala inre marknaden och säkerställa att alla invånare i EU kan dra fördel av den, oavsett förmåga.
- (12) ***Efter det att unionen blev part i konventionen*** har konventionens bestämmelser blivit en integrerad del av unionsrätten ***och är bindande för unionens institutioner och medlemsstaterna.***

- (13) **Parterna** åläggs enligt **konventionen** att vidta ändamålsenliga åtgärder för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får tillgång, på lika villkor som andra, till den fysiska miljön, till transporter, till information och kommunikation, innefattande informations- och kommunikationsteknik (IKT) och IKT-system, samt till andra anläggningar och tjänster som är tillgängliga för eller erbjuds allmänheten både i städerna och på landsbygden. Förenta nationernas kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning har **fastställt** att det finns ett behov av att skapa ett regelverk med konkreta, verkställbara och tidsbundna riktmärken för övervakning av det successiva genomförandet av tillgängligheten.
- (14) **I konventionen uppmanas dess parter att genomföra eller främja forskning om och utveckling av och främja tillgång till och användning av ny teknik, innefattande informations- och kommunikationsteknik, samt hjälpmedel som är lämpliga för personer med funktionsnedsättning. I konventionen uppmanas även till prioritering av teknik till överkomligt pris.**
- (15) När **konventionen** träder i kraft i medlemsstaternas nationella rättsordningar innebär det att kompletterande nationella bestämmelser om tillgänglighet för produkter och tjänster måste antas. Utan unionsåtgärder skulle **de bestämmelserna** öka skillnaderna ytterligare mellan **medlemsstaternas lagar och andra författningar**.

- (16) Det är därför nödvändigt att underlätta genomförandet av konventionen *i EU* genom att tillhandahålla gemensamma unionsregler. ***Detta direktiv hjälper också medlemsstaterna i deras ansträngningar att på ett harmoniserat sätt uppfylla såväl sina nationella åtaganden som sina skyldigheter enligt konventionen när det gäller tillgänglighet.***
- (17) I *kommissionens meddelande av den 15 november 2010* med titeln *EU:s handikappstrategi 2010–2020: Nya åtgärder för ett hinderfritt samhälle i EU* anges, i linje med konventionen, tillgänglighet, ***en grundläggande förutsättning för delaktighet i samhället***, som ett av åtta åtgärdsområden, och målet är att säkerställa tillgänglighet för produkter och tjänster.
- (18) ***Fastställandet av de produkter*** och tjänster som omfattas av detta direktiv ***baseras på*** en undersökning som genomfördes samtidigt som konsekvensbedömningen utarbetades och där man fastställde vilka produkter och tjänster som är relevanta ■ för personer med funktionsnedsättning och ■ för vilka medlemsstaterna har antagit eller sannolikt kommer att anta olika nationella tillgänglighetskrav ***som stör den inre marknadens funktion.***
- (19) ***För att säkerställa tillgänglighet för de tjänster som omfattas av detta direktiv bör även produkter som används vid tillhandahållandet av de tjänster med vilka konsumenterna interagerar omfattas av skyldigheten att uppfylla tillgänglighetskraven i detta direktiv.***

- (20) *Även om en tjänst eller en del av en tjänst lagts ut på underentreprenad till tredje part bör inte den tjänstens tillgänglighet äventyras, och tjänsteleverantörerna bör uppfylla skyldigheterna i detta direktiv. Tjänsteleverantörerna bör även säkerställa lämplig utbildning och fortbildning av sin personal så att den har kunskaper i hur man använder tillgängliga produkter och tjänster. Denna utbildning bör omfatta frågor som tillhandahållande av information, rådgivning och reklam.*
- (21) *Tillgänglighetskraven bör införas på det sätt som är minst betungande* ■ *för de ekonomiska aktörerna och medlemsstaterna* ■ .
- (22) Det är ■ nödvändigt att ange tillgänglighetskrav för produkter och tjänster som omfattas av detta direktiv och som släpps ut på marknaden, så att deras fria rörlighet på den inre marknaden kan säkerställas.
- (23) Detta direktiv bör göra funktionella tillgänglighetskrav obligatoriska och de bör utformas som allmänna mål. Dessa krav bör vara tillräckligt exakta för att skapa rättsligt bindande skyldigheter och tillräckligt detaljerade för att det ska gå att bedöma överensstämmelsen i syfte att säkerställa att den inre marknaden fungerar väl för de produkter och tjänster som omfattas av detta direktiv, *samt lämna viss flexibilitet för att möjliggöra innovation.*

- (24) *Detta direktiv innehåller ett antal kriterier för funktionsprestanda som rör produkters och tjänsters driftslägen. Dessa kriterier är inte avsedda som ett allmänt alternativ till tillgänglighetskraven i detta direktiv utan bör endast användas under mycket specifika omständigheter. Dessa kriterier bör gälla särskilda funktioner eller egenskaper hos produkterna eller tjänsterna, i syfte att göra dem tillgängliga, om tillgänglighetskraven i detta direktiv inte rör en eller flera av dessa särskilda funktioner eller egenskaper. Om ett tillgänglighetskrav omfattar särskilda tekniska krav, och en alternativ teknisk lösning för dessa tekniska krav ges i produkten eller tjänsten, bör denna alternativa tekniska lösning dessutom fortfarande uppfylla de berörda tillgänglighetskraven, och bör resultera i likvärdig eller ökad tillgänglighet, genom tillämpning av relevanta kriterier för funktionsprestanda.*

- (25) *Detta direktiv bör omfatta datormaskinvarusystem med generella användningsområden som är avsedda för konsumenter. För att dessa system ska fungera på ett tillgängligt sätt bör deras operativsystem också vara tillgängliga. Sådana datormaskinvarusystem kännetecknas av att de har många olika funktioner och förmåga att, med lämplig programvara, utföra de flesta vanliga databehandlingsuppgifter som konsumenter efterfrågar och är avsedda att användas av konsumenter. Persondatorer, bland annat stationära datorer, bärbara datorer, smarttelefoner och datorplattor är exempel på sådana datormaskinvarusystem. Specialiserade datorer som är inbyggda i elektroniska konsumentprodukter utgör inte datormaskinvarusystem med generella användningsområden som är avsedda för konsumenter. Detta direktiv bör inte omfatta enskilda komponenter med särskilda funktioner i sig, till exempel moderkort eller minneskort, som används eller kan användas i ett sådant system.*
- (26) Detta direktiv bör också omfatta betalningsterminaler, inklusive både deras maskinvara och deras programvara, samt vissa interaktiva självbetjäningsterminaler, inklusive både deras maskinvara och deras programvara, som är avsedda att användas för tillhandahållande av tjänster som omfattas av detta direktiv, exempelvis bankomater, biljettförsäljningsautomater som utfärdar fysiska biljetter som ger tillgång till tjänster, såsom resebiljettautomater och könummerautomater på bankkontor, incheckningsautomater och interaktiva självbetjäningsterminaler som tillhandahåller information, inbegripet interaktiva informationsskärmar.

- (27) Vissa interaktiva självbetjäningsterminaler som tillhandahåller information som är monterade som integrerade delar av fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel bör dock undantas från detta direktivs tillämpningsområde eftersom de utgör en del av dessa fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel som inte omfattas av detta direktiv.
- (28) *Det ta direktiv bör också omfatta elektroniska kommunikationstjänster, inbegripet nödkommunikation, enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972¹. För närvarande varierar de åtgärder som medlemsstaterna vidtar för att skapa tillgång för personer med funktionsnedsättning och de är inte harmoniserade inom hela den inre marknaden. Genom att säkerställa att samma tillgänglighetskrav gäller i hela unionen skapar man stordriftsfördelar för ekonomiska aktörer som har verksamhet i mer än en medlemsstat och underlättar effektiv tillgång för personer med funktionsnedsättning både i deras egen medlemsstat och när de reser mellan medlemsstaterna. För att elektroniska kommunikationstjänster, inbegripet nödkommunikation, ska vara tillgängliga bör leverantörerna, utöver tal, tillhandahålla realtidstext, och totalkonversationstjänst där video tillhandahålls av dem, och därmed säkerställa synkronisering av alla dessa kommunikationsmedel. Utöver kraven i det här direktivet bör medlemsstaterna, i enlighet med direktiv (EU) 2018/1972, kunna fastställa en leverantör av samtalsförmedlande tjänster som kan användas av personer med funktionsnedsättning.*

¹ *Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (EUT L 321, 17.12.2018, s. 36).*

- (29) *Detta direktiv harmoniserar tillgänglighetskraven för elektroniska kommunikationstjänster och tillhörande produkter samt kompletterar direktiv (EU) 2018/1972 som fastställer krav på likvärdig tillgång och likvärdigt utbud för slutanvändare med funktionsnedsättning. Direktiv (EU) 2018/1972 fastställer också, inom ramen för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, krav på överkomliga priser för tillgång till internet och talkommunikation och på överkomliga priser och tillgång med avseende på tillhörande terminalutrustning samt särskild utrustning och särskilda tjänster för konsumenter med funktionsnedsättning.*
- (30) *Detta direktiv bör också omfatta terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet som primärt är tänkt att användas för att få åtkomst till elektroniska kommunikationstjänster. Vid tillämpning av detta direktiv bör den utrustningen anses innefatta utrustning som används som en del av systemet för att få åtkomst till elektroniska kommunikationstjänster , exempelvis en router eller ett modem.*

(31) *I detta direktiv bör med åtkomst till audiovisuella medietjänster avses att tillgång till audiovisuellt innehåll tillhandahålls liksom mekanismer som gör det möjligt för användare med funktionsnedsättning att använda tekniska hjälpmedel. Tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster skulle kunna inbegripa webbplatser, webbaserade applikationer, digitalboxbaserade applikationer, nedladdningsbara applikationer, tjänster för mobila enheter, inklusive mobila applikationer och dithörande mediaspelare samt internetanslutna televisionstjänster. Tillgängligheten för audiovisuella medietjänster regleras i Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU¹, med undantag för tillgång till elektroniska programguider (EPG) som ingår i definitionen av tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster på vilka detta direktiv är tillämpligt.*

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU av den 10 mars 2010 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktiv om audiovisuella medietjänster) (EUT L 95, 15.4.2010, s. 1).

- (32) *I samband med luft-, buss-, järnvägs- och vattentransporttjänster för passagerare bör detta direktiv omfatta bland annat tillhandahållande av information om transporttjänster, inklusive reseinformation i realtid, via webbplatser, tjänster för mobila enheter, interaktiva informationsskärmar och interaktiva självbetjäningsterminaler som passagerare med funktionsnedsättning behöver för att kunna resa,. Detta skulle kunna innefatta information om tjänsteleverantörens persontrafikprodukter och persontrafiktjänster, information före resan, information under resan och information om resan ställs in eller blir försenad. Andra uppgifter kan även omfatta information om priser och erbjudanden.*
- (33) *Detta direktiv bör även omfatta webbplatser, tjänster för mobila enheter, inklusive mobila applikationer, som utvecklas eller tillhandahålls av persontrafikoperatörer inom detta direktivs tillämpningsområde, elektroniska biljettförsäljningstjänster, elektroniska biljetter och interaktiva självbetjäningsterminaler .*

- (34) *Fastställandet av detta direktivs tillämpningsområde vad gäller luft-, buss-, järnvägs- och vattentransporttjänster för passagerare bör grundas på befintlig sektorslagstiftning om passagerares rättigheter. Om detta direktiv inte tillämpas på vissa typer av transporttjänster bör medlemsstaterna uppmuntra tjänsteleverantörerna att tillämpa de relevanta tillgänglighetskrav i detta direktiv.*
- (35) *I Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102¹ föreskrivs redan skyldigheter för offentliga myndigheter som tillhandahåller transporttjänster, inklusive stads-, förorts- och regionaltransporter, att göra sina webbplatser tillgängliga. Det här direktivet innehåller undantag för mikroföretag som tillhandahåller tjänster, däribland stads-, förorts- och regionaltransporter. Dessutom omfattar det här direktivet skyldigheter för att säkerställa att e-handelswebbplatser är tillgängliga. Eftersom det här direktivet innehåller skyldigheter för en stor majoritet av de privata leverantörerna av transporttjänster att göra sina webbplatser tillgängliga när de säljer biljetter online är det inte nödvändigt att i det här direktivet införa ytterligare krav för webbplatser för leverantörer av stads-, förorts- och regionaltransporter.*

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/2102 av den 26 oktober 2016 om tillgänglighet avseende offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer (EUT L 327, 2.12.2016, s. 1).

(36) Vissa aspekter av tillgänglighetskraven, särskilt när det gäller bestämmelsen om information enligt detta direktiv, omfattas redan av befintlig unionslagstiftning på området för persontransporter . Detta inbegriper delar av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004¹, Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2006², Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1371/2007³, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1177/2010⁴ och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 181/2011⁵. Detta inbegriper även relevanta akter som antagits på grundval av Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/57/EG⁶. För att säkerställa rättslig samstämdhet bör tillgänglighetskraven i dessa förordningar och dessa akter fortsätta att tillämpas som förut. Ytterligare krav det här direktivet skulle dock komplettera befintliga krav och förbättra den inre marknadens funktion på transportområdet och gynna personer med funktionsnedsättning.

¹ *Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004 av den 11 februari 2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar och om upphävande av förordning (EEG) nr 295/91 (EUT L 46, 17.2.2004, s. 1).*

² Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2006 av den 5 juli 2006 om rättigheter i samband med flygresor för personer med funktionshinder och personer med nedsatt rörlighet (EUT L 204, 26.7.2006, s. 1).

³ *Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1371/2007 av den 23 oktober 2007 om rättigheter och skyldigheter för tågresenärer (EUT L 315, 3.12.2007, s. 14).*

⁴ *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1177/2010 av den 24 november 2010 om passagerares rättigheter vid resor till sjöss och på inre vattenvägar och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 (EUT L 334, 17.12.2010, s. 1).*

⁵ *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 181/2011 av den 16 februari 2011 om passagerares rättigheter vid busstransport och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 (EUT L 55, 28.2.2011, s. 1).*

⁶ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/57/EG av den 17 juni 2008 om driftskompatibiliteten hos järnvägssystemet inom gemenskapen (EUT L 191, 18.7.2008, s. 1).

- (37) *Vissa aspekter av transporttjänster bör inte omfattas av detta direktiv när de tillhandahålls utanför medlemsstaternas territorium, även om tjänsten har inriktats på unionsmarknaden. Med avseende på dessa aspekter bör en persontrafikoperatör enbart vara skyldig att säkerställa att kraven i detta direktiv uppfylls vad gäller den del av tjänsten som erbjuds inom unionens territorium. När det gäller lufttransporter bör emellertid unionslufttrafikföretag säkerställa att de tillämpliga kraven i detta direktiv uppfylls även på flygningar från en flygplats i ett tredjeland till en flygplats belägen inom en medlemsstats territorium. Dessutom bör alla lufttrafikföretag, inbegripet de som inte är auktoriserade i unionen, säkerställa att de tillämpliga kraven i detta direktiv uppfylls i de fall då flygningar avgår från unionens territorium till ett tredjelands territorium.*
- (38) *Städernas myndigheter bör uppmuntras att integrera obehindrad tillgänglighet till stadstransporttjänster i sina planer för hållbar rörlighet i städer och att regelbundet offentliggöra förteckningar över bästa praxis för obehindrad tillgänglighet till kollektivtrafik och rörlighet i städer.*

- (39) *Unionsrätten om banktjänster och finansiella tjänster syftar till att skydda och ge information till konsumenterna av dessa tjänster i hela unionen, men omfattar inte tillgänglighetskrav. I syfte att göra det möjligt för personer med funktionsnedsättning att använda dessa tjänster i hela unionen – inklusive sådana som tillhandahålls på webbplatser och via tjänster för mobila enheter, inklusive mobila applikationer –, att fatta välinformerade beslut, och att känna att de åtnjuter ett tillräckligt skydd på samma villkor som andra konsumenter samt säkerställa lika villkor för tjänsteleverantörer bör man i detta direktiv fastställa gemensamma tillgänglighetskrav för vissa banktjänster och finansiella tjänster som tillhandahålls konsumenter.*
- (40) *Lämpliga tillgänglighetskrav bör också gälla för identifieringsmetoder, elektroniska signaturer och betaltjänster, eftersom de är nödvändiga för att utföra konsumenternas banktransaktioner.*

(41) *E-bokfiler bygger på en elektronisk datorkodning som möjliggör spridning av och sökning i ett intellektuellt verk som mestadels föreligger som text eller i grafisk form. Kodningens precisionsgrad bestämmer e-bokfilernas tillgänglighet, i synnerhet när det gäller klassificeringen av olika grundläggande beståndsdelar i verket och den standardiserade beskrivningen av dess struktur. Interoperabilitet i fråga om tillgänglighet bör maximera dessa filers kompatibilitet med olika användarprogram och med befintliga och framtida tekniska hjälpmedel. Särdragen när det gäller speciella volymer såsom serier, barnböcker och konstböcker bör beaktas när det gäller alla tillämpliga tillgänglighetskrav. Olika tillgänglighetskrav i medlemsstaterna skulle göra det svårt för utgivare och andra ekonomiska aktörer att dra nytta av fördelarna med den inre marknaden, skulle kunna skapa interoperabilitetsproblem med läsplattor och skulle begränsa tillgången för konsumenter med funktionsnedsättning. När det gäller e-böcker skulle begreppet tjänsteleverantör kunna inbegripa utgivare och andra ekonomiska aktörer som distribuerar dessa. Det är ett känt faktum att personer med funktionsnedsättning fortsätter att stå inför hinder när det gäller att få tillgång till innehåll som är skyddat av upphovsrätt och närstående rättigheter och att vissa åtgärder för att ta itu med denna situation redan har vidtagits till exempel genom antagandet av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1564¹ och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1563², och att ytterligare unionsåtgärder i detta syfte skulle kunna vidtas i framtiden.*

¹ *Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1564 av den 13 september 2017 om viss tillåten användning av vissa verk och andra alster som skyddas av upphovsrätt och närstående rättigheter till förmån för personer med blindhet, synnedsättning eller annan läsnedsättning och om ändring av direktiv 2001/29/EG om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (EUT L 242, 20.9.2017, s. 6).*

² *Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2017/1563 av den 13 september 2017 om gränsöverskridande utbyte mellan unionen och tredjeländer av exemplar i tillgängligt format av vissa verk och andra alster som skyddas av upphovsrätt och närstående rättigheter till förmån för personer med blindhet, synnedsättning eller annan läsnedsättning (EUT L 242, 20.9.2017, s. 1).*

- (42) *I detta direktiv definieras e-handelstjänster som en tjänst som tillhandahålls på distans, genom webbplatser och tjänster för mobila enheter, på elektronisk väg och på individuell begäran av en konsument i syfte att ingå ett konsumentavtal. Med avseende på den definitionen avses med "på distans" en tjänst som tillhandahålls utan att parterna är närvarande samtidigt, "på elektronisk väg" en tjänst som sänds vid utgångspunkten och tas emot vid slutpunkten med hjälp av utrustning för elektronisk behandling (inbegripet digital signalkomprimering) och lagring av uppgifter, och som i sin helhet sänds, befordras och tas emot genom tråd, radio, optiska medel eller andra elektromagnetiska medel, och "på individuell begäran av en konsument" en tjänst som tillhandahålls på individuell begäran. Med tanke på e-handelstjänsternas ökade relevans och deras starkt tekniska karaktär är det viktigt med harmoniserade krav för deras tillgänglighet.*
- (43) *Skyldigheterna i detta direktiv beträffande E-handelstjänsternas tillgänglighet bör gälla internetförsäljning av alla produkter och tjänster och bör därför även gälla försäljning av en produkt eller tjänst som i sig omfattas av detta direktiv.*

(44) De åtgärder som avser tillgängligheten för mottagandet av nödkommunikation bör antas utan att det påverkar organisationen av alarmeringstjänsterna, vilket fortsatt omfattas av medlemsstaternas exklusiva befogenhets.

(45) *I enlighet med direktiv (EU) 2018/1972 ska medlemsstaterna säkerställa att tillträde för slutanvändare med funktionsnedsättning till alarmeringstjänster är tillgängligt via nödkommunikation och är likvärdigt med det tillträde som åtnjuts av andra slutanvändare, i enlighet med unionsrätten om harmonisering av tillgänglighetskraven för produkter och tjänster. Kommissionen och de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att slutanvändare med funktionsnedsättning som reser i en annan medlemsstat har tillträde till alarmeringstjänster på likvärdiga villkor som andra slutanvändare, om detta är möjligt, utan förhandsregistrering. Dessa åtgärder syftar till att säkerställa interoperabilitet mellan medlemsstater och ska i största möjliga utsträckning bygga på europeiska standarder eller specifikationer som fastställts i enlighet med artikel 39 i direktiv (EU) 2018/1972. Sådana åtgärder hindrar inte medlemsstaterna från att anta ytterligare krav i syfte att nå de mål som fastställs i det direktivet. Som ett alternativ till att uppfylla tillgänglighetskraven vad gäller mottagandet av nödkommunikation för användare med funktionsnedsättning i enlighet med detta direktiv, bör medlemsstaterna kunna fastställa en tredjepartsleverantör av samtalsförmedlande tjänster som kan användas av personer med funktionsnedsättning för kommunikation med alarmeringscentralen, till dess att dessa alarmeringscentraler kan använda elektroniska kommunikationstjänster genom internetprotokoll för att säkerställa tillgänglighet för att ta emot nödkommunikation. De skyldigheter som anges i det här direktivet bör inte i något fall tolkas som att de begränsar eller minskar någon skyldighet till förmån för slutanvändare med funktionsnedsättning, inklusive likvärdig tillgång till elektroniska kommunikationstjänster och alarmeringstjänster samt tillgänglighetsskyldigheter som anges i direktiv (EU) 2018/1972.*

(46) I direktiv (EU) 2016/2102 fastställs tillgänglighetskrav för offentliga myndigheters webbplatser och mobila applikationer, samt andra tillhörande aspekter, i synnerhet krav som rör de berörda webbplatsernas och mobila applikationernas överensstämmelse. Det direktivet innehåller dock en specifik förteckning över undantag. Liknande undantag är relevanta för det här direktivet. Viss verksamhet som äger rum via den offentliga sektorns webbplatser och mobila applikationer, såsom persontrafiktjänster eller e-handelstjänster som omfattas av detta direktivs tillämpningsområde, bör dessutom uppfylla de tillämpliga tillgänglighetskraven i det här direktivet i syfte att säkerställa att internetförsäljningen av produkter och tjänster är tillgänglig för personer med funktionsnedsättning, oavsett om säljaren är en offentlig eller privat ekonomisk aktör. Tillgänglighetskraven i det här direktivet bör anpassas till kraven i direktiv (EU) 2016/2102, trots skillnader i exempelvis övervakning, rapportering och efterlevnadsåtgärder.

- (47) *De fyra principerna för tillgänglighet i fråga om webbplatser och mobila applikationer, som används i direktiv (EU) 2016/2102, är följande: möjlighet att uppfatta, vilket innebär att information och komponenter i ett användargränssnitt måste presenteras för användare på sätt som de kan uppfatta; hanterbarhet, vilket innebär att komponenter i ett användargränssnitt och navigering måste vara hanterbara; begriplighet, vilket innebär att information och hantering av användargränssnittet måste vara begriplig; robust karaktär, vilket innebär att innehållet måste vara robust nog för att kunna tolkas på ett tillförlitligt sätt av ett brett spektrum av användarprogram, inklusive hjälpmedel. Dessa principer är även relevanta för det här direktivet.*
- (48) Medlemsstaterna **bör** vidta alla lämpliga åtgärder för att säkerställa att den fria rörligheten inom unionen för de produkter och tjänster som omfattas av detta direktiv och som uppfyller de **tillämpliga** tillgänglighetskraven inte hindras av skäl som har att göra med tillgänglighetskraven.

(49) I vissa situationer skulle gemensamma tillgänglighetskrav för den bebyggda miljön underlätta den fria rörligheten för de berörda tjänsterna och för personer med funktionsnedsättning. För att säkerställa överensstämmelse med de tillgänglighetskrav som fastställs i bilaga **III** bör detta direktiv göra det möjligt för medlemsstaterna att inkludera den bebyggda miljö som används vid tillhandahållandet av de tjänster som omfattas av direktivets tillämpningsområde.

(50) Tillgänglighet bör uppnås genom **systematiskt** undanröjande och förebyggande av hinder, främst genom universell utformning eller design för alla, ***vilket bidrar till att säkerställa tillgång för personer med funktionsnedsättning på lika villkor som andra. Enligt konventionen innebär det synsättet sådan utformning av produkter, miljöer, program och tjänster att de ska kunna användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning eller specialutformning. I linje med konventionen ska begreppet ”design för alla” inte utesluta hjälpmedel för enskilda grupper av personer med funktionsnedsättning där så behövs. Dessutom bör tillgänglighet inte utesluta skälig anpassning när så krävs i unionsrätten eller i nationell rätt. Tillgänglighet och design för alla bör tolkas i enlighet med den allmänna kommentar nr 2 (2014) om artikel 9: tillgänglighet som kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning har utarbetat.***

- (51) *Produkter eller tjänster som omfattas av detta direktiv omfattas inte automatiskt av rådets direktiv 93/42/EEG¹. Vissa tekniska hjälpmedel som är medicintekniska produkter kan dock omfattas av det direktivet.*
- (52) De flesta jobb i unionen tillhandahålls av små och medelstora företag och mikroföretag. De är oerhört viktiga för den framtida tillväxten men ställs ofta inför hinder i utvecklingen av sina produkter och tjänster, framför allt i ett gränsöverskridande sammanhang. Därför är det nödvändigt att underlätta arbetet för små och medelstora företag och mikroföretag genom att harmonisera de nationella bestämmelserna om tillgänglighet, samtidigt som de nödvändiga skyddsåtgärderna bibehålls.
- (53) *För att mikroföretag och små och medelstora företag ska kunna gynnas av detta direktiv måste de verkligen uppfylla kraven i kommissionens rekommendation 2003/361/EG², och den relevanta rättspraxisen, som syftar till att förhindra kringgående av dess regler.*

¹ Rådets direktiv 93/42/EEG av den 14 juni 1993 om medicintekniska produkter (EGT L 169, 12.7.1993, s. 1).

² Kommissionens rekommendation **2003/361/EG** av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag (EUT L 124, 20.5.2003, s. 36).

- (54) ***I syfte att säkerställa*** enhetlighet i unionsrätten ***och samtidigt erkänna särdragen hos tillgänglighetskraven i detta direktiv*** bör detta direktiv grundas på Europaparlamentets och rådets beslut nr 768/2008/EG¹, eftersom det rör produkter som redan omfattas av andra unionsakter.
- (55) Alla ekonomiska aktörer ***som omfattas av detta direktiv och*** som ingår i leverans- och distributionskedjan bör säkerställa att de endast tillhandahåller sådana produkter på marknaden som överensstämmer med **■** detta direktiv. ***Detsamma bör gälla ekonomiska aktörer som tillhandahåller tjänster.*** Det är nödvändigt att göra en tydlig och proportionell fördelning av skyldigheterna i enlighet med varje ekonomisk aktörs roll i leverans- och distributionsprocessen.
- (56) De ekonomiska aktörerna bör, i förhållande till den roll de har i leveranskedjan, ansvara för att produkter och tjänster överensstämmer med erforderliga krav, för att säkerställa en hög nivå när det gäller skydd av tillgängligheten och för att garantera rättvis konkurrens på unionsmarknaden.

¹ Europaparlamentets och rådets beslut nr 768/2008/EG av den 9 juli 2008 om en gemensam ram för saluföring av produkter och upphävande av rådets beslut 93/465/EEG (EUT L 218, 13.8.2008, s. 82).

- (57) *Skyldigheterna i detta direktiv bör tillämpas likvärdigt på ekonomiska aktörer i den offentliga sektorn och i den privata sektorn.*
- (58) Tillverkaren, som besitter detaljkunskap om konstruktions- och tillverkningsprocessen, är den som bäst kan genomföra hela bedömningen av överensstämmelse. ***Samtidigt som ansvaret för produkters överensstämmelse ligger kvar hos tillverkaren bör marknadskontrollmyndigheterna spela en viktig roll i kontrollen av huruvida produkter som tillhandahålls i unionen är tillverkade i enlighet med unionsrätten.***
- (59) Importörerna och distributörerna bör medverka i de nationella myndigheternas marknadskontroll och delta aktivt genom att förse de behöriga myndigheterna med alla nödvändiga uppgifter om den berörda produkten.
- (60) Importörerna bör säkerställa att de produkter från tredjeländer som förs in på unionsmarknaden överensstämmer med ■ detta direktiv, och framför allt att tillverkarna har genomfört lämpliga förfaranden för bedömning av överensstämmelse avseende dessa produkter.

- (61) När en produkt släpps ut på marknaden bör importörerna på produkten ange sitt namn, registrerat firmanamn eller registrerat varumärke och kontaktadress.
- (62) Distributörerna bör säkerställa att deras hantering av produkten inte inverkar negativt på produktens överensstämmelse med tillgänglighetskraven i detta direktiv.
- (63) Alla ekonomiska aktörer som släpper ut en produkt på marknaden i eget namn eller under eget varumärke eller ändrar en produkt som redan släppts ut på marknaden på ett sådant sätt att det kan påverka överensstämmelsen med de tillämpliga kraven, bör anses vara tillverkare och bör därför överta tillverkarens skyldigheter.
- (64) Av proportionalitetsskäl bör tillgänglighetskraven endast gälla så länge de inte ålägger den berörda ekonomiska aktören en oproportionerligt stor börda eller kräver en ändring av produkterna och tjänsterna som skulle innebära en grundläggande ändring av dem mot bakgrund av *detta direktiv. Det bör dock finnas mekanismer för att kontrollera berättigande till undantag från tillgänglighetskravens tillämplighet.*

- (65) I detta direktiv bör principen "att först tänka småskaligt" följas och hänsyn tas till de administrativa bördor som små och medelstora företag ställs inför. Här bör mjuka regler fastställas när det gäller bedömning av överensstämmelse och även skyddsklausuler för ekonomiska aktörer, i stället för allmänna undantag och avvikelser för dessa företag. Följaktligen bör hänsyn tas till små och medelstora företags situation när man fastställer regler för urval och genomförande av de lämpligaste förfarandena för bedömning av överensstämmelse, och skyldigheten att bedöma överensstämmelse med tillgänglighetskrav bör begränsas så att den inte innebär en oproportionerligt stor börda för de små och medelstora företagen. Dessutom bör marknadskontrollmyndigheterna agera på ett proportionerligt sätt i förhållande till företagens storlek och den berörda tillverkningens inriktning på små serier eller på produkter som inte tillverkas seriemässigt, utan att skapa onödiga hinder för små och medelstora företag och utan att det urholkar skyddet av *allmänintresset*.

(66) *I undantagsfall bör de ekonomiska aktörerna – om tillgänglighetskraven i detta direktiv skulle ålägga de ekonomiska aktörerna en oproportionerligt stor börda –endast vara skyldiga att uppfylla kraven i den mån de inte medför en oproportionerligt stor börda. I sådana vederbörligen motiverade fall skulle det inte finnas någon rimlig möjlighet för en ekonomisk aktör att fullständigt tillämpa ett eller flera av de tillgänglighetskraven i detta direktiv. Den ekonomiska aktören bör emellertid göra en tjänst eller en produkt som omfattas av detta direktivs tillämpningsområde så tillgänglig som möjligt genom att tillämpa dessa krav i den mån de inte medför en oproportionerligt stor börda. Dessa tillgänglighetskrav, som av den ekonomiska aktören inte ansågs medföra en oproportionerligt stor börda, bör vara fullständigt tillämpliga. Undantag från uppfyllandet av ett eller flera tillgänglighetskrav på grund av en oproportionerligt stor börda bör inte gå utöver vad som är absolut nödvändigt för att begränsa denna börda i förhållande till den berörda särskilda produkten eller tjänsten i varje enskilt fall. Åtgärder som skulle medföra en oproportionerligt stor börda bör tolkas som åtgärder som skulle medföra en alltför stor organisatorisk eller ekonomisk börda för den ekonomiska aktören, samtidigt som man tar hänsyn till de sannolika fördelarna för personer med funktionsnedsättning i enlighet med de kriterier som fastställs i detta direktiv. Kriterier som grundas på dessa överväganden bör fastställas för att göra det möjligt för både ekonomiska aktörer och berörda myndigheter att jämföra olika situationer och på ett systematiskt sätt bedöma om en oproportionerligt stor börda förekommer. Endast berättigade skäl bör beaktas när man bedömer i vilken utsträckning tillgänglighetskraven inte kan uppfyllas eftersom de skulle leda till en oproportionerligt stor börda. Avsaknad av prioriteringar, tidsbrist eller bristande kunskaper bör inte anses vara berättigade skäl.*

- (67) *Vid den övergripande bedömningen av om en oproportionerligt stor börda föreligger bör de kriterier som anges i bilaga VI användas. Bedömningen av om en oproportionerligt stor börda föreligger bör dokumenteras av den ekonomiska aktören med beaktande av de relevanta kriterierna. Tjänsteleverantörer bör göra en ny bedömning av en oproportionerligt stor börda minst vart femte år.*
- (68) *Den ekonomiska aktören bör underrätta de behöriga myndigheterna om att den har stött sig på bestämmelserna i detta direktiv om grundläggande ändring och/eller oproportionerligt stor börda. Endast på begäran av de behöriga myndigheterna bör den ekonomiska aktören tillhandahålla en kopia av bedömningen och förklara varför produkten eller tjänsten inte är fullt tillgänglig och tillhandahålla bevis på att det föreligger en oproportionerligt stor börda eller en grundläggande ändring, eller både och.*
- (69) *Om en tjänsteleverantör på grundval av den erforderliga bedömningen konstaterar att det skulle utgöra en oproportionerligt stor börda om det krävdes att alla självbetjäningsterminaler som används för tillhandahållandet av tjänster som omfattas av detta direktiv skulle uppfylla tillgänglighetskraven enligt detta direktiv, bör tjänsteleverantören fortfarande tillämpa dessa krav i den mån dessa krav inte medför en sådan oproportionerligt stor börda för den. Följaktligen bör tjänsteleverantören bedöma i vilken utsträckning en begränsad tillgänglighet i alla självbetjäningsterminaler eller ett begränsat antal fullt tillgängliga självbetjäningsterminaler skulle möjliggöra för dem att undvika en oproportionerligt stor börda som annars skulle läggas på dem, och de bör vara skyldiga att efterleva tillgänglighetskraven i detta direktiv endast i den utsträckningen..*

(70) Mikroföretag särskiljs från alla andra företag genom sin begränsade personal och årliga omsättning eller årliga balansomsättning. Den börda som det innebär för mikroföretag att uppfylla tillgänglighetskraven tar därför i allmänhet en större del av deras finansiella resurser och personalresurser i anspråk jämfört med andra företag och kommer med större sannolikhet att utgöra en oproportionerligt stor andel av kostnaderna. En betydande andel av kostnaden för mikroföretag härrör från pappersarbete och dokumentation som visar överensstämmelse med de olika krav som fastställs i unionsrätten. Alla ekonomiska aktörer som omfattas av detta direktiv bör kunna bedöma proportionaliteten vad gäller att uppfylla tillgänglighetskraven i detta direktiv och bör uppfylla dem enbart i den utsträckning de inte är oproportionerliga, men att kräva en sådan bedömning från mikroföretag som tillhandahåller tjänster skulle i sig utgöra en oproportionerligt stor börda. Därför bör krav och skyldigheter i detta direktiv inte gälla mikroföretag som tillhandahåller tjänster inom ramen för detta direktivs tillämpningsområde.

- (71) *För att minska den administrativa bördan bör man i direktivet föreskriva mindre betungande krav och skyldigheter för mikroföretag som hanterar produkter som omfattas av detta direktivs tillämpningsområde.*
- (72) *Även om vissa mikroföretag är undantagna från skyldigheterna i detta direktiv, bör alla mikroföretag uppmanas att tillverka, importera eller distribuera produkter och tillhandahålla tjänster som uppfyller tillgänglighetskraven i detta direktiv så att deras konkurrenskraft och tillväxtpotential på den inre marknaden ökar. Medlemsstaterna bör därför tillhandahålla riktlinjer och verktyg till mikroföretag för att underlätta tillämpningen av de nationella bestämmelser genom vilka detta direktiv införlivas.*
- (73) Alla ekonomiska aktörer bör agera ansvarsfullt och uppfylla alla tillämpliga rättsliga krav när de släpper ut eller tillhandahåller produkter eller tillhandahåller tjänster på marknaden.

- (74) För att underlätta bedömningen av **överensstämmelse** med tillämpliga **tillgänglighetskrav** är det nödvändigt att föreskriva presumtion om överensstämmelse för produkter och tjänster som överensstämmer med frivilliga harmoniserade standarder som har antagits i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1025/2012¹ i syfte att **utarbета** detaljerade tekniska specifikationer av dessa krav. Kommissionen har redan utfärdat ett antal standardiseringsbegäranden om tillgänglighet till de europeiska standardiseringsorganisationerna, **såsom standardiseringsuppdragen M/376, M/473 och M/420**, vilka skulle vara relevanta för utarbetandet av harmoniserade standarder.
- (75) **I förordning (EU) nr 1025/2012 fastställs ett förfarande för formella invändningar mot harmoniserade standarder som inte anses uppfylla kraven i detta direktiv.**

■

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1025/2012 av den 25 oktober 2012 om europeisk standardisering och om ändring av rådets direktiv 89/686/EEG och 93/15/EEG samt av Europaparlamentets och rådets direktiv 94/9/EG, 94/25/EG, 95/16/EG, 97/23/EG, 98/34/EG, 2004/22/EG, 2007/23/EG, 2009/23/EG och 2009/105/EG samt om upphävande av rådets beslut 87/95/EEG och Europaparlamentets och rådets beslut 1673/2006/EG (EUT L 316, 14.11.2012, s. 12).

(76) *Europeiska standarder bör vara marknadsdrivna, ta hänsyn till allmänintresset och de politiska mål som tydligt uttalats i kommissionens begäran till en eller flera europeiska standardiseringsorganisationer om utarbetande av harmoniserade standarder och grundas på samförstånd.* Om det saknas harmoniserade standarder och om de behövs för harmoniseringen av den inre marknaden bör kommissionen *i vissa fall* kunna anta genomförandeakter med ■ tekniska specifikationer för tillgänglighetskraven i detta direktiv. *Tekniska specifikationer bör endast användas i sådana fall. Kommissionen bör till exempel kunna anta tekniska specifikationer särskilt när standardiseringsprocessen blockeras av att de berörda parterna inte kan nå samförstånd eller när det förekommer otillbörliga dröjsmål vid fastställandet av en harmoniserad standard, till exempel på grund av att den kvalitet som krävs inte uppnåtts. Kommissionen bör låta det gå tillräckligt lång tid efter sin begäran till en eller flera europeiska standardiseringsorganisationer om utarbetande av harmoniserade standarder innan den antar en teknisk specifikation avseende samma tillgänglighetskrav. Kommissionen bör inte tillåtas anta en teknisk specifikation utan att först ha försökt se till att tillgänglighetskraven täcks av det europeiska standardiseringssystemet, med undantag för om kommissionen kan visa att de tekniska specifikationerna uppfyller de krav som fastställs i bilaga II till förordning (EU) nr 1052/2012.*

- (77) *I syfte att på effektivast möjliga sätt fastställa harmoniserade standarder och tekniska specifikationer som uppfyller tillgänglighetskraven i detta direktiv för produkter och tjänster bör kommissionen, när så är genomförbart, involvera europeiska paraplyorganisationer för personer med funktionsnedsättning och alla andra berörda parter i processen.*
- (78) För att säkerställa effektiv tillgång till information för marknadskontrolländamål bör den information som krävs för att förklara överensstämmelse med alla tillämpliga unionsakter tillgängliggöras i en enda EU-försäkran om överensstämmelse. I syfte att minska den administrativa bördan för de ekonomiska aktörerna bör de kunna inkludera **alla** relevanta enskilda försäkringar om överensstämmelse i den enda EU-försäkran om överensstämmelse.

- (79) När det gäller bedömningen av överensstämmelse för produkter bör detta direktiv följa förfarandet Intern tillverkningskontroll i Modul A, som anges i bilaga II till beslut nr 768/2008/EG, eftersom det gör det möjligt för ekonomiska aktörer att visa, och för behöriga myndigheter att säkerställa, att produkter som tillhandahålls på marknaden uppfyller tillgänglighetskraven och inte medför någon orimlig börda.
- (80) *När myndigheter utför marknadskontroll av produkter och kontrollerar tjänsters överensstämmelse bör de även kontrollera bedömningarna av överensstämmelse, inklusive huruvida den relevanta bedömningen av grundläggande ändring eller oproportionerligt stor börda genomfördes på ett korrekt sätt. Myndigheterna bör utföra sina uppgifter i samarbete med personer med funktionsnedsättning och de organisationer som företräder dem och deras intressen.*
- (81) När det gäller tjänster bör den information som behövs för att bedöma överensstämmelsen med tillgänglighetskraven i det här direktivet ges i de allmänna villkoren eller likvärdigt dokument *utan att detta påverkar tillämpningen av* Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU¹.

¹ *Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU av den 25 oktober 2011 om konsumenträttigheter och om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG och om upphävande av rådets direktiv 85/577/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG (EUT L 304, 22.11.2011, s. 64).*

- (82) CE-märkningen, som visar att en produkt överensstämmer med tillgänglighetskraven i detta direktiv, är det synliga resultatet av en hel process av bedömning av överensstämmelse i vid bemärkelse. Detta direktiv bör följa de allmänna principer för CE-märkning som fastställs i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008¹ om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter. ***Utöver att upprätta en EU-försäkran om överensstämmelse bör tillverkaren på ett kostnadseffektivt sätt informera konsumenterna om sina produkters tillgänglighet.***

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 (EUT L 218, 13.8.2008, s. 30).

- (83) Genom att anbringa CE-märkningen på en produkt försäkras tillverkaren, i enlighet med förordning (EG) nr 765/2008, att produkten överensstämmer med alla tillämpliga tillgänglighetskrav och att tillverkaren tar på sig det fulla ansvaret för detta.
- (84) I enlighet med beslut nr 768/2008/EG ankommer det på medlemsstaterna att säkerställa att marknadskontrollen av produkter inom deras territorium är stark och effektiv, och att förse sina marknadskontrollmyndigheter med tillräckliga befogenheter och resurser.
- (85) Medlemsstaterna bör kontrollera att tjänster överensstämmer med skyldigheterna i detta direktiv och bör följa upp klagomål och rapporter om bristande överensstämmelse för att säkerställa att korrigerande åtgärder har vidtagits.

- (86) *Kommissionen kan där så är lämpligt, i samråd med de berörda parterna, anta icke-bindande riktlinjer för att stödja samordningen mellan marknadskontrollmyndigheterna och myndigheter som är ansvariga för kontroll av tjänsters överensstämmelse. Kommissionen och medlemsstaterna bör ha möjlighet att inrätta initiativ i syfte att dela de resurser och den expertis som finns hos myndigheterna.*
- (87) *Medlemsstaterna bör säkerställa att marknadskontrollmyndigheterna och myndigheter som är ansvariga för kontroll av tjänsters överensstämmelse kontrollerar att de ekonomiska aktörerna uppfyller de kriterier som anges i bilaga VI i enlighet med kapitlen VIII och IX. Medlemsstaterna bör ha möjlighet att utse ett specialiserat organ för utförandet av marknadskontrollmyndigheternas skyldigheter eller skyldigheterna för myndigheter som är ansvariga för kontroll av tjänsters överensstämmelse i enlighet med detta direktiv. Medlemsstaterna bör ha möjlighet att besluta att ett sådant specialiserat organs befogenheter begränsas till tillämpningsområdet för detta direktiv eller vissa delar därav utan att detta påverkar medlemsstaternas skyldigheter enligt förordning (EG) nr 765/2008.*

- I
- (88) Ett förfarande för skyddsåtgärder bör upprättas, vilket bör **gälla** om medlemsstaterna är oeniga om åtgärder som en medlemsstat vidtagit. Enligt detta skyddsförfarande underrättas berörda parter om planerade åtgärder när det gäller produkter som inte uppfyller tillgänglighetskraven i detta direktiv. Förfarandet för skyddsåtgärder bör ge marknadskontrollmyndigheterna möjlighet att, i samarbete med de berörda ekonomiska aktörerna, agera i ett tidigare skede när det gäller sådana produkter.
- (89) Om medlemsstaterna och kommissionen är överens om att en medlemsstats åtgärd är berättigad, bör kommissionen inte involveras ytterligare, utom i de fall då den bristande överensstämmelsen kan anses bero på brister i en harmoniserad standard.

(90) *I enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU¹ och 2014/25/EU² om offentlig upphandling, där förfaranden fastställs för offentlig upphandling av offentliga kontrakt och projektävlingar för vissa varor (produkter), tjänster och byggentreprenader, ska de tekniska specifikationerna, utom i vederbörligen motiverade fall, vid alla upphandlingar där kontraktsföremålet ska användas av fysiska personer, oavsett om det rör sig om allmänheten eller personal vid den upphandlande myndigheten eller enheten, fastställas med hänsyn till kriterier avseende tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning eller formgivning med tanke på samtliga användares behov. Vidare kräver dessa direktiv att om obligatoriska tillgänglighetskrav har antagits genom en unionsrättsakt ska de tekniska specifikationerna avseende tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning eller formgivning med tanke på samtliga användares behov utformas med hänvisning till den rättsakten. Det här direktivet bör fastställa obligatoriska tillgänglighetskrav för de produkter och tjänster som omfattas av det. För de produkter och tjänster som inte omfattas av det här direktivets tillämpningsområde är tillgänglighetskraven i det inte bindande. Användning av dessa tillgänglighetskrav för att uppfylla relevanta skyldigheter enligt andra unionsakter än det här direktivet skulle dock underlätta genomförandet av tillgängligheten och bidra till rättssäkerhet och tillnärmning av tillgänglighetskraven i hela unionen. Myndigheterna bör inte hindras från att fastställa mer långtgående tillgänglighetskrav än de som anges i bilaga I till det här direktivet.*

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU av den 26 februari 2014 om offentlig upphandling och om upphävande av direktiv 2004/18/EG (EUT L 94, 28.3.2014, s. 65).

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/25/EU av den 26 februari 2014 om upphandling av enheter som är verksamma på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och om upphävande av direktiv 2004/17/EG (EUT L 94, 28.3.2014, s. 243).

- (91) *Detta direktiv bör inte ändra den obligatoriska eller frivilliga karaktären hos de bestämmelser som rör tillgängligheten i andra unionsakter.*
- (92) *Detta direktiv bör endast gälla upphandlingsförfaranden för vilka en anbudsinfordran redan har skickats ut eller, i de fall en anbudsinfordran inte krävs, om den upphandlande myndigheten eller den upphandlande enheten har påbörjat upphandlingsförfarandet efter den dag då detta direktiv börjar tillämpas.*

- (93) *I syfte att säkerställa att detta direktiv tillämpas på rätt sätt bör befogenheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i EUF-fördraget delegeras till kommissionen med avseende på följande: ytterligare specificering av de tillgänglighetskrav som genom själva sin beskaffenhet inte kan ge den avsedda effekten såvida de inte närmare specificeras i bindande unionsrättsakter; ändring av den period under vilken ekonomiska aktörer måste kunna identifiera en ekonomisk aktör som har levererat en produkt till dem eller till vilken de har levererat en produkt; ytterligare specificering av de relevanta kriterier som den ekonomiska aktören ska beakta vid bedömningen av huruvida överensstämmelsen med tillgänglighetskraven skulle medföra en oproportionerligt stor börda. Det är särskilt viktigt att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå, och att dessa samråd genomförs i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning¹. För att säkerställa lika stor delaktighet i förberedelsen av delegerade akter erhåller Europaparlamentet och rådet alla handlingar samtidigt som medlemsstaternas experter, och deras experter ges systematiskt tillträde till möten i kommissionens expertgrupper som arbetar med förberedelse av delegerade akter.*
- (94) *För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av detta direktiv, bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter med avseende på de tekniska specifikationerna. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011².*

¹ *EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.*

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13).

- (95) *Medlemsstaterna bör säkerställa att det finns lämpliga och effektiva medel för att säkerställa efterlevnaden av detta direktiv och bör därför således upprätta lämpliga kontrollmekanismer, såsom efterhandskontroll av marknadskontrollmyndigheterna, för att kontrollera att ett undantag från tillgänglighetskraven är berättigat. Vid behandling av klagomål avseende tillgänglighet bör medlemsstaterna iaktta den allmänna principen om god förvaltning och i synnerhet tjänstemännens skyldighet att säkerställa att ett beslut om varje klagomål fattas inom rimlig tid.*
- (96) *I syfte att främja ett enhetligt genomförande av detta direktiv bör kommissionen, för att underlätta utbytet av information och bästa praxis och för att tillhandahålla råd, inrätta en arbetsgrupp som består av berörda myndigheter och parter. Samarbete bör främjas mellan myndigheterna och de berörda parterna, inklusive personer med funktionsnedsättning och de organisationer som företräder dem, bland annat i syfte att förbättra samstämmigheten vid tillämpningen av bestämmelserna i detta direktiv gällande tillgänglighetskrav och att övervaka genomförandet av dess bestämmelser om grundläggande ändring och oproportionerligt stor börda.*

- (97) *Med hänsyn till den befintliga rättsliga ramen rörande rättsmedel inom de områden som omfattas av direktiven 2014/24/EU och 2014/25/EU, bör bestämmelserna om efterlevnadsåtgärder och sanktioner i det här direktivet inte gälla de upphandlingsförfaranden för vilka skyldigheterna i detta direktiv gäller. Ett sådant undantagande påverkar inte medlemsstaternas fördragsenliga skyldigheter att vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa unionsrättens tillämpning och effektivitet.*
- (98) *Sanktionerna bör vara adekvata i förhållande till överträdelsernas art och omständigheterna så att de inte fungerar som ett alternativ till att de ekonomiska aktörerna fullgör sin skyldighet att göra sina produkter eller tjänster tillgängliga.*
- (99) *Medlemsstaterna bör, i enlighet med gällande unionsrätt, säkerställa att det finns alternativa tvistlösningsmekanismer som gör det möjligt att åtgärda påstådda fall av bristande efterlevnad av detta direktiv innan talan väcks vid domstol eller hos behöriga förvaltningsmyndigheter.*

(100) I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen av den 28 september 2011 från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument¹, har medlemsstaterna åtagit sig att, när det är berättigat, låta anmälan av införlivandeåtgärder **åtföljas** av ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i direktivet och motsvarande delar i de nationella instrumenten för införlivande. Lagstiftaren anser att det är motiverat att sådana dokument översänds avseende detta direktiv.

(101) *I syfte att ge tjänsteleverantörerna tillräckligt med tid för att anpassa sig till kraven i detta direktiv är det nödvändigt att införa en övergångsperiod på fem år efter tillämpningsdagen för detta direktiv, under vilken produkter som används vid tillhandahållandet av en tjänst och som släppts ut på marknaden före den dagen inte måste uppfylla tillgänglighetskraven i detta direktiv såvida de inte ersätts av tjänsteleverantörerna under övergångsperioden. Med tanke på kostnaderna och den långa livslängden för självbetjäningsterminaler, är det lämpligt att föreskriva att sådana terminaler, när de används vid tillhandahållandet av tjänster, får fortsätta att användas till slutet av deras ekonomiska livslängd, förutsatt att de inte ersätts under denna period, dock inte längre än 20 år.*

(102) *Tillgänglighetskraven i detta direktiv bör gälla för produkter som släpps ut på marknaden och tjänster som tillhandahålls efter den dag då de nationella åtgärder som införlivar detta direktiv börjar tillämpas, inbegripet redan använda och begagnade produkter som importeras från ett tredjeland och som släpps ut på marknaden efter den dagen.*

¹ EUT C 369, 17.12.2011. s. 14.

- (103) Detta direktiv är förenligt med de grundläggande rättigheter och de principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad *stadgan*). Syftet med direktivet är i synnerhet att säkerställa fullständig respekt för rätten för personer med funktionsnedsättning att få del av åtgärder som syftar till att säkerställa deras oberoende, sociala och yrkesmässiga integrering och deltagande i samhällslivet samt främja tillämpningen av **artiklarna 21, 25 och 26** i stadgan.
- (104) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att undanröja hinder för fri rörlighet för vissa tillgängliga produkter och tjänster **i syfte** att bidra till en väl fungerande inre marknad, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna eftersom det kräver harmonisering av de olika regler som för närvarande finns i deras respektive rättssystem utan snarare, ■ på grund av att det fastställs gemensamma tillgänglighetskrav och regler för den inre marknadens funktion, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål ■ .

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I
ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Artikel 1

Syfte

Syftet med detta direktiv är att bidra till en väl fungerande inre marknad genom en tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar vad gäller tillgänglighetskrav för vissa produkter och tjänster, särskilt genom att undanröja och förebygga de hinder för den fria rörligheten för de produkter och tjänster som omfattas av detta direktiv som uppstår på grund av de olika tillgänglighetskraven i medlemsstaterna.

Artikel 2

Tillämpningsområde

1. *Detta direktiv gäller för följande produkter som släpps ut på marknaden efter den ... [sex år efter detta direktivs ikraftträdande]:*
 - a) Datormaskinvarusystem med generella användningsområden som är avsedda för konsumenter och operativsystem till dessa maskinvarusystem.
 - b) Följande självbetjäningsterminaler:
 - i) *Betalningsterminaler.*
 - ii) *Följande självbetjäningsterminaler som är avsedda för tillhandahållande av tjänster som omfattas av detta direktiv:*

- **Bankomater.**
- Biljettförsäljningsautomater.
- Incheckningsautomater.
- **Interaktiva självbetjäningsterminaler som tillhandahåller information, förutom terminaler som har monterats som integrerade delar av fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel.**

c) **Terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet som används för elektroniska kommunikationstjänster.**

d) Terminalutrustning för konsumentbruk med **interaktiv** datorkapacitet, **som används för åtkomst till** audiovisuella medietjänster.

e) **Läsplattor.**

2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 32, gäller **detta direktiv** för följande tjänster som **tillhandahålls konsumenter efter den ... [sex år efter detta direktivs ikraftträdande]:**

a) **Elektroniska kommunikationstjänster med undantag av överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster.**

b) **Tjänster som ger åtkomst till** audiovisuella medietjänster ■ .

- c) ***Följande inslag i luft-, buss-, järnvägs- och vattentransporttjänster för passagerare, med undantag för stads-, förorts- och regionaltransporter vilka endast omfattas av led v:***
- i) ***Webbplatser.***
 - ii) ***Tjänster för mobila enheter, däribland mobila applikationer.***
 - iii) ***Elektroniska biljetter och elektroniska biljettförsäljningstjänster.***
 - iv) ***Förmedling av information om transporttjänster, inklusive reseinformation i realtid; när det gäller informationsskärmar ska detta begränsas till interaktiva skärmar som är belägna inom unionens territorium.***
 - v) ***Interaktiva självbetjäningsterminaler belägna inom unionens territorium, utom sådana som har monterats som integrerade delar av fordon, luftfartyg, fartyg eller rullande materiel som används vid tillhandahållandet av någon del av sådana persontrafiktjänster*** ■ .
- d) ***Banktjänster för konsumenter.***
- e) ***E-böcker och ändamålsenlig programvara.***
- f) ***E-handelstjänster.***

3. ***Detta direktiv gäller mottagande av nödkommunikation till det gemensamma europeiska larmnumret 112.***

■

4. *När det gäller webbplatser och mobila applikationer gäller detta direktiv inte följande innehåll:*
- a) *Förinspelade tidsberoende medier som offentliggjorts före den ... [sex år efter den dag då detta direktiv träder i kraft].*
 - b) *Filformat för dokument som offentliggjorts före den ... [sex år efter den dag då detta direktiv träder i kraft].*
 - c) *Kartor och karttjänster på nätet, om väsentlig information tillhandahålls på ett tillgängligt digitalt sätt för kartor som är avsedda för navigering.*
 - d) *Innehåll från tredje part som varken finansieras eller utvecklas eller står under kontroll av den berörda ekonomiska aktören.*
 - e) *Webbplatsers och mobila applikationers innehåll som kan klassificeras som arkiv, det vill säga endast innehåller innehåll som inte uppdaterats eller redigerats efter den ... [sex år efter den dag då detta direktiv träder i kraft].*
5. *Detta direktiv ska inte påverka tillämpningen av direktiv (EU) 2017/1564 och förordning (EU) 2017/1563.*

Artikel 3 Definitioner

I detta direktiv gäller följande definitioner:

-
- (1) *personer med funktionsnedsättning*: personer som har någon varaktig fysisk, psykisk, intellektuell eller sensorisk funktionsnedsättning som i samspel med olika hinder kan hindra dem från att fullt ut och effektivt delta i samhället på lika villkor som andra.
 - (2) *produkt*: ett ämne, preparat eller annan vara framställd genom en tillverkningsprocess, dock inte livsmedel, foder, levande växter och djur, produkter av mänskligt ursprung samt produkter av växter och djur med direkt koppling till deras framtida fortplantning.
 - (3) *tjänst*: *tjänst enligt definitionen i artikel 4.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG* ¹.
 - (4) *tjänsteleverantör*: *en fysisk eller juridisk person som tillhandahåller en tjänst på unionsmarknaden eller som erbjuder sig att tillhandahålla en sådan tjänst till konsumenter i unionen.*
 - (5) *audiovisuella medietjänster*: *tjänster enligt definitionen i artikel 1.1 a i direktiv 2010/13/EU.*

¹ *Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden (EUT L 376, 27.12.2006, s. 36).*

- (6) *tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster: tjänster som överförs via elektroniska kommunikationsnät som används för att identifiera, välja, ta emot information om samt konsultera audiovisuella medietjänster och eventuella tillhandahållna funktioner, såsom undertexter för döva och hörselskadade personer, syntolkning, talad textning och teckenspråkstolkning, som resulterar av genomförandet av åtgärder för att göra tjänsterna tillgängliga i enlighet med vad som avses i artikel 7 i direktiv 2010/13/EU; och omfattar även elektroniska programguider (EPG).*
- (7) *terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet, som används för åtkomst till audiovisuella medietjänster: all utrustning vars huvudsyfte är att ge åtkomst till audiovisuella medietjänster.*
- (8) *elektronisk kommunikationstjänst: elektronisk kommunikationstjänst enligt definitionen i artikel 2.4 i direktiv (EU) 2018/1972.*
- (9) *totalconversationstjänst: totalconversationstjänst enligt definitionen i artikel 2.35 i direktiv (EU) 2018/1972.*

- (10) *alarmeringscentral: alarmeringscentral enligt definitionen i artikel 2.36 i direktiv (EU) 2018/1972.*
- (11) *den lämpligaste alarmeringscentralen: den lämpligaste alarmeringscentralen enligt definitionen i artikel 2.37 i direktiv (EU) 2018/1972.*
- (12) *nödkommunikation: nödkommunikation enligt definitionen i artikel 2.38 i direktiv (EU) 2018/1972.*
- (13) *alarmeringstjänst: alarmeringstjänst enligt definitionen i artikel 2.39 i direktiv (EU) 2018/1972.*
- (14) *realtidstext: en typ av textbaserad konversation i punkt-till-punktsituationer eller vid flerpunktskonferenser där text som matas in överförs på ett sådant sätt att användaren uppfattar kommunikationen som kontinuerlig, dvs. att den sker tecken för tecken.*
- (15) *tillhandahållande på marknaden: leverans av en produkt för distribution, förbrukning eller användning på unionsmarknaden i samband med kommersiell verksamhet, mot betalning eller kostnadsfritt.*
- (16) *utsläppande på marknaden: det första tillhandahållandet av en produkt på unionsmarknaden.*
- (17) *tillverkare: fysisk eller juridisk person som tillverkar eller låter konstruera eller tillverka en produkt och saluför den produkten, i eget namn eller under eget varumärke.*
- (18) *bemyndigad företrädare: fysisk eller juridisk person som är etablerad inom unionen och som enligt en skriftlig fullmakt från tillverkaren har rätt att i dennes ställe utföra särskilda uppgifter.*
- (19) *importör: fysisk eller juridisk person som är etablerad inom unionen och släpper ut en produkt från ett tredjeland på unionsmarknaden.*

- (20) *distributör*: fysisk eller juridisk person i leveranskedjan, förutom tillverkaren eller importören, som tillhandahåller en produkt på marknaden.
- (21) *ekonomisk aktör*: tillverkaren, den bemyndigade företrädaren, importören, distributören **eller** tjänsteleverantören.
- (22) *konsument*: fysisk person som köper produkten i fråga eller är mottagare av tjänsten i fråga för ändamål som ligger utanför dennes handel, företag, hantverksverksamhet eller yrke.
- (23) *mikroföretag*: ett företag med färre än tio anställda och som har en årsomsättning som inte överstiger 2 miljoner EUR eller en årlig balansomslutning som inte överstiger 2 miljoner EUR.
- (24) ***små och medelstora företag: företag som sysselsätter färre än 250 personer och som har en årsomsättning som inte överstiger 50 miljoner EUR eller en balansomslutning som inte överstiger 43 miljoner EUR per år, men som inte omfattar mikroföretag.***
- (25) *harmoniserad standard*: **en** harmoniserad standard enligt definitionen i artikel 2.1 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1025/2012.
- (26) **■** *tekniska specifikationer*: en teknisk specifikation enligt definitionen i artikel 2.4 i förordning (EU) nr 1025/2012 som ger förutsättningar för att uppfylla de tillgänglighetskrav som gäller för en produkt eller tjänst.
-
- (27) *tillbakadragande*: åtgärd för att förhindra att en produkt i leveranskedjan tillhandahålls på marknaden.

(28) **banktjänster för konsumenter: tillhandahållande för konsumenter av följande banktjänster och finansiella tjänster:**

- a) **kreditavtal som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG¹ eller Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/17/EU²,**
- b) **tjänsterna i avsnitt A punkterna 1, 2 och 5 och avsnitt B punkterna 1, 2, 4 och 5 i bilaga I till Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU³,**

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/48/EG av den 23 april 2008 om konsumentkreditavtal och om upphävande av rådets direktiv 87/102/EEG (EUT L 133, 22.5.2008, s. 66).

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/17/EU av den 4 februari 2014 om konsumentkreditavtal som avser bostadsfastighet och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2013/36/EU och förordning (EU) nr 1093/2010 (EUT L 60, 28.2.2014, s. 34).

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/65/EU av den 15 maj 2014 om marknader för finansiella instrument och om ändring av direktiv 2002/92/EG och av direktiv 2011/61/EU (EUT L 173, 12.6.2014, s. 349).

- c) *betaltjänster enligt definitionen i artikel 4.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366¹,*
- d) *tjänster som är knutna till betalkontot enligt definitionen i artikel 2.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU,² och*
- e) *elektroniska pengar enligt definitionen i artikel 2.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/110/EG³.*

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 av den 25 november 2015 om betaltjänster på den inre marknaden, om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2009/110/EG, 2013/36/EU samt förordning (EU) nr 1093/2010 och om upphävande av direktiv 2007/64/EG (EUT L 337, 23.12.2015, s. 35).

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (EUT L 257, 28.8.2014, s. 214).

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/110/EG av den 16 september 2009 om rätten att starta och driva affärsverksamhet i institut för elektroniska pengar samt om tillsyn av sådan verksamhet, om ändring av direktiven 2005/60/EG och 2006/48/EG och om upphävande av direktiv 2000/46/EG (EUT L 267, 10.10.2009, s. 7).

- (29) *betalningsterminal: anordning vars huvudsyfte är att göra det möjligt att genomföra betalningar med användning av betalningsinstrument enligt definitionen i artikel 4.14 i direktiv (EU) 2015/2366, vid ett fysiskt försäljningsställe men inte i en virtuell miljö.*
- (30) *e-handelstjänster: tjänster som tillhandahålls på distans, genom webbplatser och tjänster för mobila enheter, på elektronisk väg och på individuell begäran av en konsument i syfte att ingå ett konsumentavtal.*
- (31) *lufttransporttjänster för passagerare: kommersiella luftfartstjänster för passagerare enligt definitionen i artikel 2 l i förordning (EG) nr 1107/2006 i samband med avfärd från, transitering genom eller ankomst till en flygplats, när flygplatsen är belägen inom en medlemsstats territorium, inbegripet flygningar som avgår från en flygplats som är belägen i ett tredjeland till en flygplats som är belägen inom en medlemsstats territorium, om tjänsterna tillhandahålls av ett unionslufttrafikföretag.*

- (32) *busstransporttjänster för passagerare: de tjänster som omfattas av artikel 2.1. och 2.2 i förordning (EU) nr 181/2011.*
- (33) *järnvägstransporttjänster för passagerare: all persontrafik på järnväg som avses i artikel 2.1 i förordning (EG) nr 1371/2007, med undantag för de tjänster som avses i artikel 2.2 i den förordningen.*
- (34) *vattentransporttjänster för passagerare: de persontrafiktjänster som omfattas av artikel 2.1 i förordning (EU) nr 1177/2010, med undantag för de tjänster som avses i artikel 2.2 i den förordningen.*
- (35) *stads- och förortstransporter: stads- och förortstrafikenligt definitionen i artikel 3.6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/34/EU¹, men vad gäller det här direktivet inkluderar det endast följande transportsätt: järnväg, buss, tunnelbana, spårväg och trådbuss.*
- (36) *regionaltransporter: regional trafik enligt definitionen i artikel 3.7 i direktiv 2012/34/EU, men vad gäller det här direktivet inkluderar det endast följande transportsätt: järnväg, buss, tunnelbana, spårväg och trådbuss.*

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/34/EU av den 21 november 2012 om inrättande av ett gemensamt europeiskt järnvägsområde (EUT L 343, 14.12.2012, s. 32).

- (37) *tekniska hjälpmedel: varje föremål, del av utrustning, tjänst eller produktsystem, inbegripet programvara, som används för att öka, upprätthålla, ersätta eller förbättra funktionsförmågan för personer med funktionsnedsättning eller för att lindra och kompensera för funktionsnedsättningar, aktivitetsbegränsningar eller delaktighetsinskränkningar.*
- (38) *operativsystem: programvara som bland annat hanterar gränssnittet till yttre maskinvara, schemalägger uppgifter, tilldelar lagring, och presenterar ett standardgränssnitt för användaren när inget tillämpningsprogram körs, inklusive ett grafiskt användargränssnitt, oavsett om sådan programvara är inbyggd i datormaskinvara med generella användningsområden som är avsedd för konsumenter eller utgör fristående programvara som är avsedd att köras på datormaskinvara med generella användningsområden som är avsedd för konsumenter, men exklusive en operativsystemladdare, bios (basic input-output system) eller andra fasta program som behövs vid start av en dator eller när operativsystemet installeras.*

- (39) *datormaskinvarusystem med generella användningsområden som är avsett för konsumenter: en maskinvarukombination som utgör en komplett dator och som kännetecknas av att den har många olika funktioner, har förmågan att med lämplig programvara utföra de flesta vanliga databehandlingsuppgifter som konsumenter efterfrågar och är avsedd att användas av konsumenter, detta inkluderar persondatorer, i synnerhet stationära datorer, bärbara datorer, smarttelefoner och datorplattor.*
- (40) *interaktiv datorkapacitet: funktion till stöd för interaktion mellan människa och enhet som möjliggör behandling och överföring av data, tal eller video, eller en kombination därav.*
- (41) *e-bok och ändamålsenlig programvara: en tjänst som inbegriper tillhandahållande av digitala filer som innehåller en elektronisk version av en bok som en person kan disponera, navigera i, läsa och använda, samt den särskilda programvaran, inklusive tjänster för mobila enheter, inklusive mobila applikationer, för att disponera, navigera i, läsa och använda dessa digitala filer, och det omfattar inte programvara som omfattas av definitionen i led 42.*
- (42) *läsplatta: särskild utrustning, inklusive både maskinvara och programvara, som används för att disponera, navigera i, läsa och använda e-bokfiler.*
- (43) *elektroniska biljetter: alla system i vilka resebevis, i form av en eller flera resebiljetter, reseabonnemang eller resekredit, lagras elektroniskt på ett fysiskt transportkort eller en annan enhet i stället för att skrivas ut som pappersbiljett.*

- (44) *elektroniska biljettförsäljningstjänster: alla system i vilka biljetter för persontrafik köps, inbegripet online med hjälp av en enhet med interaktiv datorkapacitet, och levereras till köparen i elektronisk form för att möjliggöra att de kan skrivas ut i pappersform eller visas upp på en mobil enhet med interaktiv datorkapacitet under resan.*

KAPITEL II
TILLGÄNGLIGHETSKRAV OCH FRI RÖRLIGHET

Artikel 4
Tillgänglighetskrav

1. Medlemsstaterna ska säkerställa, i enlighet med punkterna **2, 3 och 5 i denna artikel och med förbehåll för artikel 14** i detta direktiv, att **de ekonomiska aktörerna endast släpper ut produkter som avses i artikel 2.1 på marknaden och endast tillhandahåller tjänster som avses i artikel 2.2 som uppfyller tillgänglighetskraven i bilaga I.**

2. **Alla produkter** ska uppfylla de tillgänglighetskrav som fastställs i avsnitt I bilaga I.

Alla produkter, med undantag för självbetjäningsterminaler, ska uppfylla de krav som fastställs i avsnitt II i bilaga I.

3. **Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 5 i denna artikel ska alla tjänster, med undantag för stads-, förorts- och regionaltransporter,** uppfylla de tillgänglighetskrav som fastställs i avsnitt III i bilaga I.

Utan att det påverkar punkt 5 i denna artikel ska alla tjänster uppfylla de tillgänglighetskrav som fastställs i avsnitt IV i bilaga I.

4. Medlemsstaterna får, mot bakgrund av nationella förhållanden, besluta att den bebyggda miljö som används av kunder till *tjänster som omfattas av detta direktiv* ska uppfylla tillgänglighetskraven i bilaga *III*, för att de i högsta möjliga grad ska kunna användas av personer med funktionsnedsättning.
5. *Mikroföretag som tillhandahåller tjänster ska undantas från skyldigheten att uppfylla de tillgänglighetskrav som avses i punkt 3 i denna artikel och eventuella skyldigheter som rör uppfyllandet av de kraven.*
6. *Medlemsstaterna ska tillhandahålla riktlinjer och verktyg till mikroföretag för att underlätta tillämpningen av de nationella bestämmelser genom vilka detta direktiv införlivas. Medlemsstaterna ska utveckla dessa verktyg i samråd med berörda parter.*
7. *Medlemsstaterna får upplysa de ekonomiska aktörerna om vägledande exempel i bilaga II på möjliga lösningar som bidrar till att uppfylla tillgänglighetskraven i bilaga I.*
8. *Medlemsstaterna ska säkerställa att mottagandet av nödkommunikation till det gemensamma europeiska larmnumret 112, genom den lämpligaste alarmeringscentralen, ska uppfylla de särskilda tillgänglighetskraven i avsnitt V i bilaga I på det sätt som bäst passar den nationella organisationen av larmsystem.*
9. *Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 26 för att komplettera bilaga I genom att ytterligare specificera de tillgänglighetskrav som genom själva sin beskaffenhet inte kan ge den avsedda effekten såvida de inte närmare specificeras i bindande unionsrättsakter, till exempel krav som rör interoperabilitet.*

Artikel 5

Gällande unionslagstiftning på området för persontransporter

Tjänster som uppfyller kraven avseende tillhandahållande av tillgänglig information och tillhandahållande av information om tillgänglighet enligt förordningarna (EG) nr 261/2004, (EG) nr 1107/2006, (EG) nr 1371/2007, (EU) nr 1177/2010 och (EU) nr 181/2011 och relevanta akter som antagits på grundval av direktiv 2008/57/EG ska anses uppfylla motsvarande krav i det här direktivet. Om det här direktivet föreskriver ytterligare krav, utöver dem som föreskrivs i dessa förordningar och dessa akter, ska de ytterligare kraven vara tillämpliga fullt ut.

Artikel 6

Fri rörlighet

Medlemsstaterna får inte, av skäl som har att göra med tillgänglighetskraven, förhindra att produkter *eller tjänster* som överensstämmer med detta direktiv tillhandahålls på marknaden *inom deras territorium*.

KAPITEL III
SKYLDIGHETER FÖR EKONOMISKA AKTÖRER **SOM HANTERAR PRODUKTER**

Artikel 7

Tillverkarnas skyldigheter

1. När tillverkarna släpper ut sina produkter på marknaden ska de se till att dessa har konstruerats och tillverkats i enlighet med de tillämpliga tillgänglighetskraven i **detta direktiv**.
2. Tillverkarna ska utarbeta den tekniska dokumentationen i enlighet med bilaga IV och utföra eller låta utföra den bedömning av överensstämmelse som anges i den bilagan.

Om bedömningen har visat att produkten uppfyller de tillämpliga tillgänglighetskraven ska tillverkarna upprätta en EU-försäkran om överensstämmelse och anbringa CE-märkningen.

3. ***Tillverkarna ska bevara den tekniska dokumentationen och EU-försäkran om överensstämmelse i fem år efter det att produkten har släppts ut på marknaden.***
4. Tillverkarna ska säkerställa att det finns rutiner som säkerställer att kraven i detta direktiv kommer att uppfyllas även vid serietillverkning. Hänsyn ska också tas till ändringar som görs i produktens konstruktion eller egenskaper, och ändringar i de harmoniserade standarderna eller i **tekniska specifikationer** som det hänvisas till vid försäkran om överensstämmelse för en produkt.

5. Tillverkarna ska säkerställa att deras produkter är försedda med typnummer, partinummer, serienummer eller annan identifieringsmärkning eller, om detta inte är möjligt på grund av produktens storlek eller art, säkerställa att den erforderliga informationen anbringas på förpackningen eller på ett medföljande dokument.
6. Tillverkarna ska ange namn, registrerat firmanamn eller registrerat varumärke och kontaktadress på produkten eller, om detta inte är möjligt, på förpackningen eller på ett dokument som medföljer produkten. Den angivna adressen ska ange en enda kontaktpunkt där tillverkaren kan kontaktas. **Kontaktuppgifterna ska anges på ett språk som lätt kan förstås av slutanvändare och marknadskontrollmyndigheter.**
7. Tillverkarna ska säkerställa att produkten åtföljs av bruksanvisningar och säkerhetsföreskrifter på ett språk som lätt kan förstås av konsumenter och **andra** slutanvändare och som bestämts av den berörda medlemsstaten. **Sådana bruksanvisningar och sådana föreskrifter liksom all märkning ska vara tydliga och lättbegripliga.**
8. Tillverkare som anser eller har skäl att tro att en produkt som de har släppt ut på marknaden inte är förenlig med detta direktiv ska omedelbart vidta de korrigerande åtgärder som krävs för att få produkten att överensstämma med kraven ■ eller ■ om lämpligt **dra tillbaka produkten**. Om produkten **inte överensstämmer med tillgänglighetskraven i detta direktiv** ska tillverkarna dessutom omedelbart underrätta de behöriga nationella myndigheterna i de medlemsstater där de har tillhandahållit produkten, och lämna detaljerade uppgifter om i synnerhet den bristande överensstämmelsen och de korrigerande åtgärder som vidtagits. **I sådana fall ska tillverkarna föra ett register över produkter som inte överensstämmer med de tillämpliga tillgänglighetskraven och över tillhörande klagomål.**

9. Tillverkarna ska på motiverad begäran av en behörig nationell myndighet lämna all information och dokumentation som behövs för att visa att produkten är förenlig med kraven, på ett språk som lätt kan förstås av myndigheten. Tillverkarna ska på begäran samarbeta med den behöriga myndigheten om alla åtgärder som vidtas för att undanröja **bristande överensstämmelse med de tillämpliga tillgänglighetskraven** hos de produkter som de har släppt ut på marknaden, **och framför allt för att få produkterna att överensstämma med de tillämpliga tillgänglighetskraven.**

Artikel 8

Bemyndigad företrädare

1. Tillverkarna får genom skriftlig fullmakt utse en företrädare.
- Skyldigheterna enligt artikel 7.1 samt upprättandet av teknisk dokumentation får inte delegeras till den bemyndigade företrädaren.
2. Den bemyndigade företrädaren ska utföra de uppgifter som anges i fullmakten från tillverkaren. Fullmakten ska ge den bemyndigade företrädaren rätt att bl.a.
- a) **kunna uppvisa EU-försäkran om överensstämmelse och den tekniska dokumentationen för de nationella marknadskontrollmyndigheterna under en period på fem år,**
 - b) på motiverad begäran av en behörig nationell myndighet ge den myndigheten all information och dokumentation som behövs för att visa att produkten överensstämmer med kraven,
 - c) på de behöriga nationella myndigheternas begäran samarbeta med dem om alla åtgärder som vidtas för att undanröja **bristande överensstämmelse med de tillämpliga tillgänglighetskraven** hos de produkter som omfattas av fullmakten.

Artikel 9

Importörernas skyldigheter

1. Importörerna får endast släppa ut produkter på marknaden som överensstämmer med kraven.
2. Innan importörerna släpper ut en produkt på marknaden ska de säkerställa att tillverkaren har utfört den bedömning av överensstämmelse som anges i bilaga IV. De ska säkerställa att tillverkaren har upprättat den tekniska dokumentation som krävs i den bilagan, att produkten är försedd med CE-märkning och åtföljs av de dokument som krävs samt att tillverkaren har uppfyllt kraven i artikel 7.5 och 7.6.
3. Om en importör anser eller har skäl att tro att en produkt inte överensstämmer med de **tillämpliga** tillgänglighetskraven i detta direktiv ■ , får importören inte släppa ut produkten på marknaden förrän den överensstämmer med kraven. Om produkten **inte överensstämmer med de tillämpliga tillgänglighetskraven** ska importören informera tillverkaren och marknadskontrollmyndigheterna om detta.
4. Importörerna ska ange namn, registrerat firmanamn eller registrerat varumärke och en kontaktadress på produkten eller, om detta inte är möjligt, på förpackningen eller på ett dokument som medföljer produkten. **Kontaktuppgifterna ska anges på ett språk som lätt kan förstås av slutanvändare och marknadskontrollmyndigheter.**
5. Importörerna ska säkerställa att produkten åtföljs av bruksanvisningar och **säkerhets**föreskrifter på ett språk som lätt kan förstås av konsumenter och andra slutanvändare och som bestämts av den berörda medlemsstaten.

6. Så länge importörerna har ansvar för en produkt ska de säkerställa att lagrings- eller transportförhållandena inte äventyrar produktens överensstämmelse med de **tillämpliga tillgänglighetskraven**.
7. ***Under en period på fem år ska importörerna kunna uppvisa EU-försäkran om överensstämmelse för marknadskontrollmyndigheterna och säkerställa att dessa myndigheter på begäran kan få tillgång till den tekniska dokumentationen.***
8. Importörer som anser eller har skäl att tro att en produkt som de har släppt ut på marknaden inte överensstämmer med **detta direktiv**, ska omedelbart vidta de korrigerande åtgärder som krävs för att produkten ska överensstämma med kraven **eller** om lämpligt dra tillbaka produkten **■**. Om produkten **inte överensstämmer med de tillämpliga tillgänglighetskraven** ska importörerna dessutom omedelbart underrätta de behöriga nationella myndigheterna i de medlemsstater där de har tillhandahållit produkten, och lämna detaljerade uppgifter om i synnerhet den bristande överensstämmelsen och de korrigerande åtgärder som vidtagits. ***I sådana fall ska importörerna föra ett register över produkter som inte överensstämmer med de tillämpliga tillgänglighetskraven och över tillhörande klagomål.***
9. Importörerna ska på motiverad begäran av en behörig nationell myndighet lämna all den information och dokumentation som behövs för att visa att en produkt överensstämmer med kraven, på ett språk som lätt kan förstås av myndigheten. De ska på begäran samarbeta med den behöriga myndigheten om alla åtgärder som vidtas för att undanröja **bristande överensstämmelse med de tillämpliga tillgänglighetskraven** hos de produkter som de har släppt ut på marknaden.

Artikel 10

Distributörernas skyldigheter

1. När distributörerna tillhandahåller en produkt på marknaden ska de iaktta vederbörlig omsorg i förhållande till kraven i detta direktiv.
2. Innan distributörerna tillhandahåller en produkt på marknaden ska de kontrollera att produkten är försedd med CE-märkning och åtföljs av erforderliga dokument och av bruksanvisningar och **säkerhets**föreskrifter på ett språk som lätt kan förstås av konsumenterna och andra slutanvändare i den medlemsstat där produkten tillhandahålls på marknaden samt att tillverkaren och importören har uppfyllt kraven i artikel 7.5 och 7.6 respektive artikel 9.4.
3. Om en distributör anser eller har skäl att tro att en produkt inte överensstämmer med de tillämpliga tillgänglighetskraven i **detta direktiv** får distributören inte tillhandahålla produkten på marknaden förrän den överensstämmer med kraven. Om produkten **inte överensstämmer med de tillämpliga tillgänglighetskraven** ska distributören dessutom informera tillverkaren eller importören och marknadskontrollmyndigheterna om detta.
4. Så länge distributörerna har ansvar för en produkt ska de säkerställa att lagrings- eller transportförhållandena inte äventyrar produktens överensstämmelse med de **tillämpliga tillgänglighetskraven** .

5. Distributörer som anser eller har skäl att tro att en produkt som de har tillhandahållit på marknaden inte överensstämmer med detta direktiv, ska försäkra sig om att de korrigerande åtgärder som krävs för att produkten ska överensstämma med kraven **■** eller **■**, om så är lämpligt, **för att dra tillbaka produkten**, vidtas. Om produkten **inte överensstämmer med de tillämpliga tillgänglighetskraven** ska distributörerna dessutom omedelbart underrätta de behöriga nationella myndigheterna i de medlemsstater där de har tillhandahållit produkten, och lämna detaljerade uppgifter om i synnerhet den bristande överensstämmelsen och de korrigerande åtgärder som vidtagits.
6. Distributörerna ska på motiverad begäran av en behörig nationell myndighet lämna all den information och dokumentation som behövs för att visa att produkten överensstämmer med kraven. De ska på begäran samarbeta med den behöriga myndigheten om alla åtgärder som vidtas för att undanröja **bristande överensstämmelse med de tillämpliga tillgänglighetskraven** hos de produkter som de tillhandahållit på marknaden.

Artikel 11

Fall där importörer och distributörer ska ha samma skyldigheter som tillverkaren

En importör eller en distributör ska anses vara en tillverkare enligt detta direktiv och ska ha samma skyldigheter som tillverkaren har i enlighet med artikel 7, om denne släpper ut en produkt på marknaden i eget namn eller under eget varumärke eller ändrar en produkt som redan släppts ut på marknaden på ett sådant sätt att överensstämmelsen med kraven i detta direktiv kan påverkas.

Artikel 12

Identifiering av de ekonomiska aktörer som *hanterar produkter*

1. De ekonomiska aktörer *som avses i artiklarna 7–10* ska på begäran lämna följande information till marknadskontrollmyndigheterna:
 - a) *Andra* ekonomiska aktörer som har levererat en produkt till dem.
 - b) *Andra* ekonomiska aktörer som de har levererat en produkt till.
2. De ekonomiska aktörer *som avses i artiklarna 7–10* ska kunna lämna den information *som avses i punkt 1 i den här artikeln under fem år efter det att de har fått produkten levererad respektive under fem år efter det att de har levererat produkten*.
3. *Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 26 för att ändra detta direktiv i syfte att ändra den period som avses i punkt 2 i den här artikeln för särskilda produkter. Denna ändrade period ska vara längre än fem år och ska stå i proportion till den berörda produktens ekonomiska livslängd.*

KAPITEL IV
SKYLDIGHETER FÖR TJÄNSTELEVERANTÖRER

Artikel 13

Tjänsteleverantörernas skyldigheter

1. Tjänsteleverantörerna ska säkerställa att de utformar och tillhandahåller tjänster i enlighet med tillgänglighetskraven i detta direktiv.
2. Tjänsteleverantörerna ska ta fram all nödvändig information i enlighet med bilaga V och ska förklara hur tjänsterna uppfyller de **tillämpliga** tillgänglighetskraven ■ . Allmänheten ska ges tillgång till informationen i skriftlig och muntlig form och på ett sätt som är tillgängligt för ■ personer med funktionsnedsättning. Tjänsteleverantörerna ska spara den informationen så länge tjänsten tillhandahålls.
3. *Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 32* ska tjänsteleverantörerna säkerställa att det finns förfaranden *så* att ■ tillhandahållandet av tjänster hela tiden överensstämmer med de **tillämpliga** tillgänglighetskraven ■ . Vid en ändring av tillhandahållandet av tjänsterna, *de tillämpliga tillgänglighetskraven eller de harmoniserade standarder eller de tekniska specifikationer med hänvisning till vilka en tjänst kan förklaras uppfylla* tillgänglighetskraven ■ ska tjänsteleverantörerna ta vederbörlig hänsyn till denna ändring.
4. Om kraven inte uppfylls ska tjänsteleverantörerna vidta de korrigerande åtgärder som krävs för att tjänsten *ska* uppfylla de **tillämpliga** tillgänglighetskraven ■ . *Om tjänsten inte överensstämmer med de tillämpliga tillgänglighetskraven ska tjänsteleverantörerna dessutom omedelbart underrätta de behöriga nationella myndigheterna i de medlemsstater där de har tillhandahållit tjänsten, och lämna detaljerade uppgifter om i synnerhet den bristande överensstämmelsen och de korrigerande åtgärder som vidtagits.*

5. Tjänsteleverantörerna ska på motiverad begäran av en behörig myndighet lämna all information som behövs för att visa att tjänsten överensstämmer med de **tillämpliga** tillgänglighetskraven ■ . De ska, på begäran av den myndigheten, samarbeta med den myndigheten om de åtgärder som vidtas för att tjänsten ska uppfylla dessa krav.

KAPITEL V

GRUNDLÄGGANDE ÄNDRINGAR AV PRODUKTER ELLER TJÄNSTER OCH OPROPORTIONERLIGT STOR BÖRDA FÖR EKONOMISKA AKTÖRER

Artikel 14

Grundläggande ändringar och oproportionerligt stor börda

1. De tillgänglighetskrav som avses i artikel 4 **ska endast** gälla i den mån överensstämmelsen ■
 - a) **inte kräver någon större förändring av produkten eller tjänsten, vilken innebär en grundläggande ändring av dess grundläggande karaktär, och**
 - b) **inte leder till en oproportionerligt stor börda för de berörda ekonomiska aktörerna.**
2. **De ekonomiska aktörerna ska utföra en bedömning av huruvida de tillgänglighetskrav som avses i artikel 4 skulle leda till en grundläggande ändring eller, på grundval av relevanta kriterier som fastställs i bilaga VI, innebära en oproportionerligt stor börda enligt punkt 1 i den här artikeln.**

■

3. *De ekonomiska aktörerna ska dokumentera den bedömning som avses i punkt 2. De ekonomiska aktörerna ska bevara alla relevanta resultat under en period på fem år, räknat från det att en produkt senast tillhandahållits på marknaden eller efter det att en tjänst senast tillhandahållits, beroende på vad som är tillämpligt. På begäran, i förekommande fall, av marknadskontrollmyndigheterna eller av myndigheterna för kontroll av tjänsters överensstämmelse, ska de ekonomiska aktörerna tillhandahålla myndigheterna en kopia av den bedömning som avses i punkt 2.*
4. *Genom undantag från punkt 3 ska mikroföretag som hanterar produkter vara undantagna från kravet på att dokumentera sin bedömning. Om en marknadskontrollmyndighet begär det ska mikroföretag som hanterar produkter och som har valt att åberopa punkt 1, dock förse myndigheten med de uppgifter som är relevanta för den bedömning som avses i punkt 2.*
5. *Tjänsteleverantörer som åberopar punkt 1 b ska, för varje kategori eller typ av tjänst, minst vart femte år göra en ny bedömning av huruvida bördan är oproportionerligt stor*
- a) *när den berörda tjänsten ändras, eller*
 - b) *när myndigheterna för kontroll av tjänsters överensstämmelse begär detta, och*
 - c) *i vart fall senast vart femte år.*
6. *Om de ekonomiska aktörerna erhåller medel från andra källor, oavsett om de är offentliga eller privata, än de ekonomiska aktörernas egna resurser, som tillhandahålls för att förbättra tillgängligheten, ska de inte ha rätt att åberopa punkt 1 b.*

7. ***Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 26 för att komplettera bilaga VI genom att ytterligare specificera de relevanta kriterier som den ekonomiska aktören ska beakta vid bedömningen enligt punkt 2 i denna artikel. När kommissionen ytterligare specificerar kriterierna ska den inte bara ta hänsyn till de potentiella fördelarna för personer med funktionsnedsättning utan också de potentiella fördelarna för personer med funktionsbegränsning.***

Kommissionen ska vid behov anta den första delegerade akten senast den ... [ett år efter detta direktivs ikraftträdande]. En sådan akt ska börja tillämpas tidigast den ... [sex år efter detta direktivs ikraftträdande].

8. Om ■ de ekonomiska aktörerna ***åberopar punkt 1*** för en särskild produkt eller tjänst ska de ***sända information om detta till*** medlemsstaternas relevanta marknadskontrollmyndigheter ***eller*** myndigheterna för kontroll av ***tjänsters*** överensstämmelse, i den medlemsstat ■ där den ***särskilda*** produkten ***släpps ut på marknaden eller den särskilda tjänsten tillhandahålls.***

Bestämmelsen i första stycket ska inte tillämpas på mikroföretag.

KAPITEL VI
HARMONISERADE STANDARDER **OCH** TEKNISKA SPECIFIKATIONER FÖR
PRODUKTER OCH TJÄNSTER

Artikel 15

Presumtion om överensstämmelse

1. Produkter och tjänster som uppfyller harmoniserade standarder eller delar av dem, till vilka hänvisningar har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*, ska förutsättas överensstämma med tillgänglighetskraven **i detta direktiv I den utsträckning** dessa standarder eller delar av dem **omfattar dessa krav**.

I

2. **Kommissionen ska, i enlighet med artikel 10 i förordning (EU) nr 1025/2012, begära att en eller flera europeiska standardiseringsorganisationer utarbetar harmoniserade standarder för de produktillgänglighetskrav som fastställs i bilaga I. Kommissionen ska lämna det första sådana utkastet till begäran till den berörda kommittén senast den ... [två år efter detta direktivs ikraftträdande].**

3. **Kommissionen får anta genomförandeakter om fastställande av tekniska specifikationer som uppfyller tillgänglighetskraven i detta direktiv under förutsättning att**

a) ingen hänvisning till harmoniserade standarder **har** offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning* i enlighet med förordning (EU) nr 1025/2012, **och att**

b) antingen

- i) kommissionen har begärt att en eller flera europeiska standardiseringsorganisationer ska utarbeta en harmoniserad standard och det förekommer otillbörliga dröjsmål i standardiseringsförfarandet eller begäran inte har beviljats av någon europeisk standardiseringsorganisation, eller**
- ii) kommissionen kan styrka att en teknisk specifikation uppfyller de krav som fastställs i bilaga II till förordning (EU) nr 1025/2012, med undantag för kravet på att tekniska specifikationer ska utarbetas av en icke-vinstdrivande organisation.**

Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 27.2 .

- 4. Produkter och tjänster som överensstämmer med de tekniska specifikationerna eller delar av dem ska förutsättas överensstämma med tillgänglighetskraven i detta direktiv, i den utsträckning dessa tekniska specifikationer eller delar av dem omfattar dessa krav.**

KAPITEL VII
PRODUKTERS ÖVERENSSTÄMMELSE OCH CE-MÄRKNING

Artikel 16

EU-försäkran om överensstämmelse för produkter

1. I en EU-försäkran om överensstämmelse ska det framgå att de tillämpliga tillgänglighetskraven s har visat sig uppfyllda. Om, som ett undantag, artikel 14 har använts, ska EU-försäkran om överensstämmelse ange vilka tillgänglighetskrav som omfattas av detta undantag.
2. EU-försäkran om överensstämmelse ska utformas enligt förlagan i bilaga III till beslut nr 768/2008/EG. Den ska innehålla de delar som anges i bilaga IV till detta direktiv och ska fortlöpande uppdateras. Kraven rörande den tekniska dokumentationen får inte medföra någon orimlig börda för mikroföretag samt små och medelstora företag. Den ska översättas till det eller de språk som krävs av den medlemsstat i vilken produkten släpps ut eller tillhandahålls på marknaden.
3. Om en produkt omfattas av mer än en unionsakt där det ställs krav på EU-försäkran om överensstämmelse ska en enda EU-försäkran om överensstämmelse upprättas med avseende på alla dessa unionsakter. I denna försäkran ska det anges vilka unionsakter som berörs, och det ska lämnas en publikationshänvisning.
4. Genom att EU-försäkran om överensstämmelse upprättas ska tillverkaren ta ansvar för att produkten *överensstämmer med kraven i detta direktiv*.

Artikel 17

Allmänna principer för CE-märkning av produkter

CE-märkningen ska omfattas av de allmänna principer som fastställs i artikel 30 i förordning (EG) nr 765/2008.

Artikel 18

Regler och villkor för anbringande av CE-märkning

1. *CE-märkningen ska anbringas på produkten eller dess märkskylt så att den är synlig, läsbar och outplånlig. Om detta inte är möjligt eller lämpligt på grund av produktens art ska märket anbringas på förpackningen och i de medföljande dokumenten.*
2. *CE-märkningen ska anbringas innan produkten släpps ut på marknaden.*
3. *Medlemsstaterna ska utgå från befintliga mekanismer för att säkerställa att bestämmelserna om CE-märkning tillämpas korrekt och vidta lämpliga åtgärder i händelse av otillbörlig användning av den märkningen.*

KAPITEL VIII

MARKNADSKONTROLL AV **PRODUKTER** OCH UNIONSFÖRFARANDE I FRÅGA OM SKYDDÅTGÄRDER

Artikel 19

Marknadskontroll av produkter

1. *Artiklarna 15.3, 16–19, 21, 23–28, 29.2 och 29.3 i förordning (EG) nr 765/2008 ska tillämpas på produkter.*

2. När *de berörda* marknadskontrollmyndigheterna utför marknadskontroll av produkter ska de, *om den ekonomiska aktören har stött sig på artikel 14 i detta direktiv*,
- a) *kontrollera att* den bedömning som avses i artikel 14 *har genomförts av den ekonomiska aktören*,
 - b) *granska denna bedömning och dess resultat, inbegripet att användningen av de kriterier som anges bilaga VI är korrekt, och*
 - c) *kontrollera uppfyllandet av de tillämpliga tillgänglighetskraven.*
3. Medlemsstaterna ska säkerställa att den information som marknadskontrollmyndigheterna har om de ekonomiska aktörernas efterlevnad av de tillämpliga tillgänglighetskraven i detta direktiv och den bedömning ■ som anges i artikel 14 på begäran tillhandahålls konsumenterna i ett tillgängligt format, med undantag för om informationen av konfidentialitetsskäl inte kan lämnas ut i enlighet med artikel 19.5 i förordning (EG) nr 765/2008.

Artikel 20

Förfaranden *på nationell nivå* för att hantera produkter *som inte uppfyller de tillämpliga tillgänglighetskraven*

1. Om en medlemsstats marknadskontrollmyndigheter ■ har tillräckliga skäl att anta att en produkt som omfattas av detta direktiv *inte uppfyller de tillämpliga tillgänglighetskraven* ska de göra en utvärdering av produkten, omfattande alla de krav som fastställs i detta direktiv. De berörda ekonomiska aktörerna ska samarbeta till fullo med marknadskontrollmyndigheterna *för detta ändamål*.

Om marknadskontrollmyndigheterna vid den utvärdering som avses i första stycket konstaterar att produkten inte uppfyller de krav som fastställs i detta direktiv ska de utan dröjsmål ålägga den berörda ekonomiska aktören att vidta alla lämpliga korrigerande åtgärder för att produkten ska uppfylla dessa krav ■ inom en rimlig tidsperiod som de fastställer i förhållande till typen av *bristande överensstämmelse*.

Marknadskontrollmyndigheterna ska kräva att den berörda ekonomiska aktören drar tillbaka produkten från marknaden inom en förlängd rimlig tidsperiod endast om den berörda ekonomiska aktören inte har vidtagit lämpliga korrigerande åtgärder inom den tidsperiod som avses i andra stycket.

Artikel 21 i förordning (EG) nr 765/2008 ska tillämpas på de åtgärder som avses i andra och tredje styckena i denna punkt.

2. Om marknadskontrollmyndigheterna anser att den bristande överensstämmelsen inte bara gäller det nationella territoriet, ska de informera kommissionen och de andra medlemsstaterna om utvärderingsresultaten och om de åtgärder som de har ålagt den ekonomiska aktören att vidta.
3. Den ekonomiska aktören ska säkerställa att alla lämpliga korrigerande åtgärder vidtas i fråga om alla berörda produkter som den har tillhandahållit på unionsmarknaden.
4. Om den berörda ekonomiska aktören inte vidtar lämpliga korrigerande åtgärder inom den tidsperiod som avses i punkt 1 *tredje* stycket, ska marknadskontrollmyndigheterna vidta alla lämpliga tillfälliga åtgärder för att förbjuda eller begränsa tillhandahållandet av produkterna på den nationella marknaden *eller* dra tillbaka produkterna från den marknaden ■ .

Marknadskontrollmyndigheterna ska utan dröjsmål informera kommissionen och de andra medlemsstaterna om dessa åtgärder.

5. I den information som avses i punkt 4 i andra stycket ska alla tillgängliga detaljer ingå, särskilt de uppgifter som krävs för att kunna identifiera den produkt som inte uppfyller kraven, produktens ursprung, vilken typ av bristande överensstämmelse som görs gällande och ***vilka tillgänglighetskrav produkten inte överensstämmer med***, vilken typ av nationell åtgärd som vidtagits och dess varaktighet samt den berörda ekonomiska aktörens synpunkter. Marknadskontrollmyndigheterna ska särskilt ange om den bristande överensstämmelsen beror på antingen
- a) att produkten inte uppfyller ***de tillämpliga tillgänglighetskraven***, eller
 - b) att de harmoniserade standarder ***eller tekniska specifikationer*** som avses i artikel 15 och utgör underlag för presumtion om överensstämmelse är bristfälliga.
6. Andra medlemsstater än den som inledde förfarandet enligt denna artikel ska utan dröjsmål informera kommissionen och de andra medlemsstaterna om alla vidtagna åtgärder och om eventuella kompletterande uppgifter som de har tillgång till när det gäller den berörda produktens bristande överensstämmelse samt eventuella invändningar mot den anmälda nationella åtgärden.
7. Om ingen medlemsstat eller kommissionen inom tre månader efter mottagandet av den information som avses i punkt 4 andra stycket har gjort invändningar mot en provisorisk åtgärd som har vidtagits av en medlemsstat ska denna åtgärd anses vara berättigad.
8. Medlemsstaterna ska säkerställa att lämpliga begränsande åtgärder, till exempel att produkten dras tillbaka från marknaden, utan dröjsmål vidtas i fråga om den berörda produkten,.

Artikel 21

Unionsförfarande i fråga om skyddsåtgärder

1. Om det, efter det att förfarandet i artikel 20.3 och 20.4 slutförts, har gjorts invändningar mot en åtgärd som en medlemsstat vidtagit, eller om kommissionen **har rimliga bevis för att** en nationell åtgärd strider mot unionsrätten, ska kommissionen utan dröjsmål inleda samråd med medlemsstaterna och de berörda ekonomiska aktörerna och utvärdera den nationella åtgärden. På grundval av resultaten av denna utvärdering ska kommissionen besluta om den nationella åtgärden är berättigad eller inte.

Kommissionen ska rikta beslutet till alla medlemsstater och omedelbart delge dem och de berörda ekonomiska aktörerna beslutet.

2. Om den nationella åtgärd som avses i punkt 1 anses berättigad ska alla medlemsstater vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att den produkt som inte uppfyller kraven dras tillbaka från deras marknad och underrätta kommissionen om detta. Om den nationella åtgärden inte anses vara berättigad ska den berörda medlemsstaten upphäva åtgärden.
3. Om den nationella åtgärd som avses i punkt 1 i den här artikeln anses berättigad och produktens bristande överensstämmelse kan tillskrivas en brist i de harmoniserade standarder som avses i artikel 20.5 b, ska kommissionen tillämpa det förfarande som föreskrivs i artikel 11 i förordning (EU) nr 1025/2012.
4. **Om den nationella åtgärd** som avses i punkt 1 i den här artikeln **anses berättigad och produktens bristande överensstämmelse kan tillskrivas en brist i de tekniska specifikationer som avses i artikel 20.5 b ska kommissionen utan dröjsmål anta genomförandeakter om ändring eller upphävande av den tekniska specifikationen i fråga. Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 27.2.**

Artikel 22

Formell bristande överensstämmelse

- 1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 20 ska en medlemsstat, om den konstaterar något av följande, ålägga den berörda ekonomiska aktören att åtgärda den bristande överensstämmelsen:*
 - a) CE-märkningen har anbringats i strid med artikel 30 i förordning (EG) nr 765/2008 eller artikel 18 i detta direktiv.*
 - b) CE-märkningen har inte anbringats.*
 - c) Det har inte upprättats någon EU-försäkran om överensstämmelse.*
 - d) EU-försäkran om överensstämmelse har inte upprättats på ett korrekt sätt.*
 - e) Den tekniska dokumentationen är antingen inte tillgänglig eller inte komplett.*
 - f) Den information som avses i artikel 7.6 eller artikel 9.4 saknas eller är felaktig eller ofullständig.*
 - g) Något annat av de administrativa krav som fastställs i artikel 7 eller artikel 9 är inte uppfyllt.*
- 2. Om sådan bristande överensstämmelse som avses i punkt 1 kvarstår ska den berörda medlemsstaten vidta lämpliga åtgärder för att begränsa eller förbjuda tillhandahållandet av produkten på marknaden eller säkerställa att den dras tillbaka från marknaden.*

KAPITEL IX
TJÄNSTERS ÖVERENSSTÄMMELSE

Artikel 23

Tjänsters överensstämmelse

1. **Medlemsstaterna ska inrätta, genomföra och regelbundet uppdatera lämpliga förfaranden för att**
 - a) **kontrollera att de tjänster överensstämmer med kraven i detta direktiv, inbegripet den bedömning som avses i artikel 14, för vilken artikel 19.2 ska gälla i tillämpliga delar,**
 - b) **följa upp klagomål eller rapporter om tjänster som inte uppfyller tillgänglighetskraven i detta direktiv,**
 - c) **kontrollera att den ekonomiska aktören har vidtagit nödvändiga korrigerande åtgärder.**

2. **Medlemsstaterna ska utse de myndigheter som ska ansvara för genomförandet av de förfaranden som avses i punkt 1 med avseende på kontroll av tjänsters överensstämmelse.**

Medlemsstaterna ska säkerställa att allmänheten är informerad om förekomsten av de nationella myndigheter som avses i första stycket, om deras ansvarsområden, arbete och beslut och om vilka de är. Dessa myndigheter ska på begäran tillhandahålla den informationen i lättillgängliga format.

KAPITEL X
TILLGÄNGLIGHETSKRAV I ANDRA UNIONS AKTER

Artikel 24

Tillgänglighet enligt andra unionsakter

- I**
- 1. För de produkter och tjänster som avses i artikel 2 i det här direktivet ska tillgänglighetskraven i bilaga I till detta utgöra obligatoriska tillgänglighetskrav i den mening som avses i artikel 42.1 i direktiv 2014/24/EU och artikel 60.1 i direktiv 2014/25/EU.*
 - 2. Alla produkter eller tjänster vars egenskaper, delar och funktioner uppfyller de tillgänglighetskrav som fastställs i bilaga I till detta direktiv i enlighet med avsnitt VI i den bilagan ska anses fullgöra de relevanta skyldigheter, vad gäller tillgängligheten, för dessa egenskaper, delar och funktioner som anges i andra unionsakter än detta direktiv, om inte annat föreskrivs i dessa andra akter.*

Artikel 25

Harmoniserade standarder och tekniska specifikationer för andra unionsakter

Överensstämmelse med *harmoniserade standarder och tekniska specifikationer eller delar av dem, som har* antagits i enlighet med artikel 15, ska innebära **att** överensstämmelse med artikel 24 *förutsätts i den utsträckning dessa standarder och tekniska specifikationer eller delar av dem uppfyller tillgänglighetskraven i detta direktiv.*

KAPITEL XI

DELEGERADE AKTER, GENOMFÖRANDEBEFOGENHETER OCH SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 26

Utövande av delegeringen

- 1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.*
- 2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artikel 4.9 ska ges till kommissionen tills vidare från och med ... [den dag då detta direktiv träder i kraft].*

Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artiklarna 12.3 och 14.7 ska ges till kommissionen för en period på fem år från och med den ... [den dag då detta direktiv träder i kraft]. Kommissionen ska utarbeta en rapport om delegeringen av befogenhet senast nio månader före utgången av perioden på fem år. Delegeringen av befogenhet ska genom tyst medgivande förlängas med perioder av samma längd, såvida inte Europaparlamentet eller rådet motsätter sig en sådan förlängning senast tre månader före utgången av perioden i fråga.

3. *Den delegering av befogenhet som avses i artiklarna 4.9, 12.3 och 14.7 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i Europeiska unionens officiella tidning, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.*
4. *Innan kommissionen antar en delegerad akt, ska den samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning.*
5. *Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.*
6. *En delegerad akt som antas enligt artiklarna 4.9, 12.3 och 14.7 ska endast träda i kraft om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period på två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.*

Artikel 27
Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.
2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 5 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

Artikel 28
Arbetsgrupp

Kommissionen ska inrätta en arbetsgrupp som består av företrädare för marknadskontrollmyndigheter, myndigheter för kontroll av tjänsters överensstämmelse och berörda parter, inklusive företrädare för organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning.

Arbetsgruppen ska göra följande:

- a) ***Underlätta utbyte av information och bästa praxis mellan myndigheterna och berörda parter.***
- b) ***Främja samarbete mellan myndigheterna och berörda parter i frågor som rör detta direktivs genomförande för att förbättra samstämmigheten i tillämpningen av tillgänglighetskraven i detta direktiv och för att noga övervaka genomförandet av artikel 14.***
- c) ***Tillhandahålla råd, i synnerhet till kommissionen och framför allt om genomförandet av artiklarna 4 och 14.***

Artikel 29

Efterlevnadsåtgärder

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att det finns lämpliga och effektiva medel för att säkerställa efterlevnad av bestämmelserna i detta direktiv.
2. De medel som avses *i* punkt 1 ska omfatta följande:
 - a) Bestämmelser varigenom en konsument enligt nationell rätt kan vidta åtgärder i domstol eller hos behöriga förvaltningsmyndigheter för att säkerställa att de nationella bestämmelser som införlivar detta direktiv efterlevs.
 - b) Bestämmelser varigenom offentliga organ eller privata sammanslutningar, organisationer eller andra rättsliga enheter, som har ett legitimt intresse av att säkerställa att detta direktiv följs, enligt nationell rätt kan **delta** vid domstolarna eller de behöriga förvaltningsmyndigheterna, ***antingen till stöd för eller på klagandens vägnar och med hans eller hennes tillstånd, i alla de rättsliga eller administrativa förfaranden som föreskrivs för att säkerställa att skyldigheterna i detta direktiv efterlevs.***
3. ***Denna artikel ska inte tillämpas på upphandlingsförfaranden som omfattas av direktiv 2014/24/EU eller direktiv 2014/25/EU.***

Artikel 30

Sanktioner

1. Medlemsstaterna ska fastställa regler om sanktioner för överträdelse av nationella bestämmelser som antagits enligt detta direktiv och vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de genomförs.
2. Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande. ***Dessa sanktioner ska också åtföljas av effektiva korrigerande åtgärder vid fall av bristande efterlevnad från den ekonomiska aktörens sida.***
3. Medlemsstaterna ska utan dröjsmål till kommissionen anmäla dessa regler och åtgärder samt eventuella ändringar som berör dem.
4. Sanktionerna ska ta hänsyn till omfattningen av den bristande efterlevnaden, ***inbegripet hur allvarlig den är, och*** hur många enheter av de berörda produkterna eller tjänsterna som inte uppfyller kraven samt hur många personer som påverkats.
5. ***Denna artikel ska inte tillämpas på upphandlingsförfaranden som omfattas av direktiv 2014/24/EU eller direktiv 2014/25/EU.***

Artikel 31

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska senast den ... [***tre*** år efter detta direktivs ikraftträdande] **■** anta och offentliggöra de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska ***genast*** överlämna **■** texten till dessa ***bestämmelser till kommissionen.***
2. De ska tillämpa dessa ***bestämmelser*** från och med den ... [sex år efter detta direktivs ikraftträdande/].

3. ***Med avvikelse från punkt 2 i den här artikeln får medlemsstaterna besluta att tillämpa bestämmelserna om de skyldigheter som fastställs i artikel 4.4 senast från och med den ... [åtta år efter detta direktivs ikraftträdande].***
4. När en medlemsstat antar dessa ***bestämmelser*** ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.
5. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.
6. Medlemsstater som utnyttjar möjligheten enligt artikel 4.4 ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell rätt som de antar i det syftet och ska till kommissionen rapportera de framsteg som görs när det gäller att genomföra dem.

Artikel 32

Övergångsbestämmelser

1. ***Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2 i denna artikel ska medlemsstaterna föreskriva en övergångsperiod som upphör den ... [elva år efter detta direktivs ikraftträdande], under vilken tjänsteleverantörer får fortsätta att tillhandahålla sina tjänster med hjälp av produkter som lagligen användes av dem för att tillhandahålla liknande tjänster före detta datum.***

Tjänsteavtal som ingås före den ... [sex år efter detta direktivs ikraftträdande] får fortsätta att gälla utan ändring till slutet av giltighetstiden men inte längre än fem år från och med det datumet.

2. *Medlemsstaterna får föreskriva att självbetjäningsterminaler som lagligen användes av tjänsteleverantörer för tillhandahållande av tjänster före den ... [sex år efter detta direktivs ikraftträdande] får fortsätta att användas vid tillhandahållande av liknande tjänster fram till slutet av deras ekonomiskt bärkraftiga nyttjandeperiod men inte längre än 20 år efter det att de togs i bruk.*

Artikel 33

Rapport och översyn

1. Senast den [elva år efter detta direktivs ikraftträdande] och därefter vart femte år, ska kommissionen överlämna en rapport till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén om tillämpningen av detta direktiv.
2. Rapporten ska bland annat, mot bakgrund av sociala, ekonomiska och tekniska framsteg, behandla utvecklingen av produkters och tjänsters tillgänglighet, ***möjlig teknologisk inlåsning i eller möjliga hinder för innovation*** samt effekterna av detta direktiv för ekonomiska aktörer och ***för personer med funktionsnedsättning*** . ***Rapporten ska även bedöma om tillämpningen av artikel 4.4, där så är möjligt, har bidragit till tillnärmningen av olika nationella tillgänglighetskrav för den bebyggda miljö som avser passagerartransportertjänster, banktjänster för konsumenter och kundtjänstcenter i butiker tillhörande leverantörer av elektroniska kommunikationstjänster , i syfte att möjliggöra deras progressiva anpassning av de tillgänglighetskrav som anges i bilaga III.***

Rapporten ska även bedöma om tillämpningen av detta direktiv, i synnerhet de frivilliga bestämmelserna, har bidragit till tillnärmningen av tillgänglighetskrav för den bebyggda miljö som utgörs av byggtreprenader som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/23/EU¹, direktiv 2014/24/EU och direktiv 2014/25/EU.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/23/EU av den 26 februari 2014 om tilldelning av koncessioner (EUT L 94, 28.3.2014, s. 1).

*Rapporten ska också behandla hur tillämpningen av artikel 14 i detta direktiv – inklusive på grundval av information som mottagits i enlighet med artikel 14.8 om sådan information är tillgänglig – och undantaget för mikroföretag påverkar den inre marknadens funktion. Av rapporten ska det framgå om detta direktivs mål har uppnåtts och huruvida det skulle vara lämpligt att inkludera nya produkter och tjänster eller att undanta vissa produkter eller tjänster från detta direktivs tillämpningsområde, och den ska om möjligt **fastställa** områden där bördan kan minskas **■** med sikte på *en eventuell översyn av detta direktiv.**

Vid behov ska kommissionen föreslå lämpliga åtgärder som kan omfatta lagstiftningsåtgärder.

3. Medlemsstaterna ska i god tid till kommissionen lämna all information som behövs för att kommissionen ska kunna utarbeta sådana *rapporter*.
4. Kommissionens rapport ska ta hänsyn till synpunkter från ekonomiska intressenter och berörda icke-statliga organisationer, inbegripet organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning **■**.

Artikel 34

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 35

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i

På Europaparlamentets vägnar

På rådets vägnar

Ordförande

Ordförande

TILLGÄNGLIGHETSKRAV FÖR PRODUKTER OCH TJÄNSTER

AVSNITT I: ALLMÄNNA TILLGÄNGLIGHETSKRAV RÖRANDE ALLA PRODUKTER SOM OMFATTAS AV DETTA DIREKTIV I ENLIGHET MED ARTIKEL 2.1

Produkter måste utformas och tillverkas på ett sätt som i största möjliga utsträckning möjliggör förutsebar användning bland personer med funktionsnedsättning och ska åtföljas, om möjligt i eller på produkterna, av lättillgänglig information om deras funktion och tillgänglighetsfunktioner.

1. Krav på tillhandahållande av information:

- a) Den information om användningen av produkten som tillhandahålls *på* själva produkten (märkning, bruksanvisning och varning) *ska*
 - i) *kunna* uppfattas med mer än ett sinne,
 - ii) *presenteras på* ett begripligt sätt,
 - iii) *presenteras för användarna på sätt som de kan uppfatta,*
 - iv) *presenteras i ett typsnitt med lämplig storlek och form, med beaktande av förutsebara användningsförhållanden, och med tillräcklig kontrast samt justerbart avstånd mellan bokstäver, rader och stycken.*

- b) *Produktbruksanvisningar som inte tillhandahålls på själva produkten utan som görs tillgängliga genom användning av produkten eller på annat sätt, till exempel på en webbplats, inklusive information om produktens tillgänglighetsfunktioner samt hur de aktiveras och deras interoperabilitet med hjälpölsningar, ska vara offentligt tillgängliga när produkten släpps ut på marknaden och ska*

i) *kunna uppfattas med mer än ett sinne,*

- ii) *presenteras på ett begripligt sätt,*
- iii) *presenteras för användarna på sätt som de kan uppfatta,*

- iv) presenteras i ett typsnitt med lämplig storlek och form, med beaktande av förutsebara användningsförhållanden, och med tillräcklig kontrast samt justerbart avstånd mellan bokstäver, rader och stycken,*
- v) när det gäller innehåll, göras tillgängliga i textformat som kan användas för att skapa alternativa stödjande format som kan presenteras på olika sätt och kunna uppfattas med mer än ett sinne,*
- vi) åtföljas av en alternativ presentation av eventuella delar som inte består av text,*
- vii) inbegripa den beskrivning av produktens användargränssnitt (hantering, kontroll och återkoppling, input och output) som tillhandahålls i enlighet med punkt 2; i beskrivningen ska man för vart och ett av leden i punkt 2 ange om produkten har dessa egenskaper,*
- viii) inbegripa en beskrivning av produktens funktionalitet, som tillhandahålls genom funktioner som syftar till att tillgodose behoven hos personer med funktionsnedsättning, i enlighet med punkt 2. i beskrivningen ska man för vart och ett av leden i punkt 2 ange om produkten har dessa egenskaper,*
- ix) inbegripa en beskrivning av produktens programvaru- och maskinvarugränssnitt med hjälpmedel; beskrivningen ska innehålla en förteckning över de hjälpmedel som har testats tillsammans med produkten.*

2. *Användargränssnitt och funktionell utformning:*

Produkten, inklusive dess användargränssnitt, ska ha egenskaper, delar och funktioner som gör att personer med funktionsnedsättning kan få tillgång till, uppfatta, hantera, begripa och kontrollera produkten genom att man säkerställer följande:

- a) Att när produkten tillhandahåller kommunikation, däribland interpersonell kommunikation, hantering, information, kontroll och orientering, gör den det via mer än ett sinne; detta ska inbegripa tillhandahållande av alternativ till syn, hörsel, tal och känsel.*
- b) Att när produkten använder tal ger den alternativ till tal och talkommandon för kommunikation, hantering, kontroll och orientering.*
- c) Att när produkten använder visuella element tillhandahåller den flexibel förstoring, ljusstyrka och kontrast för kommunikation, information och hantering samt säkerställer interoperabilitet med programvara och hjälpmedel för navigering i gränssnittet.*
- d) Att när produkten använder färg för att förmedla information, ange en åtgärd, kräva ett svar eller identifiera delar tillhandahåller den ett alternativ till färger.*
- e) Att när produkten använder ljudsignaler för att förmedla information, ange en åtgärd, kräva ett svar eller identifiera delar tillhandahåller den ett alternativ till ljudsignaler.*

- f) Att när produkten använder visuella element sörjer den för flexibla sätt att förbättra synskärpan.*
- g) Att när produkten använder ljud ser den till att användaren kan ställa in volymen och hastigheten och att det finns en funktion för förstärkt ljud, däribland för minskning av störningar från ljudsignaler från produkter i omgivningen och ljudskärpa.*
- h) Att när produkten kräver manuell hantering och kontroll sörjer den för sekventiell styrning och ger alternativ till finmotorisk styrning, så att det inte krävs samtidiga kontroller för manipulering, och använder delar som kan förnimmas med känseln.*
- i) Att produkten undviker driftslägen som kräver betydande räckvidd och styrka.*
- j) Att produkten inte utlöser anfall på grund av ljuskänslighet.*
- k) Att produkten skyddar användarens privatliv när han eller hon använder tillgänglighetsfunktionerna.*
- l) Att produkten tillhandahåller ett alternativ till biometrisk identifiering och kontroll.*
- m) Att produkten säkerställer konsekvent funktionalitet och ger tillräcklig och flexibel tidsperiod för interaktion.*
- n) Att produkten tillhandahåller programvaru- och maskinvarugränssnitt för tekniska hjälpmedel.*

o) Att produkten överensstämmer med följande sektorsspecifika krav:

i) Självbetjäningsterminaler ska

- ha text-till-tal-teknik,*
- möjliggöra användning av personliga hörlurar,*
- varna användaren via mer än ett sinne om respons krävs inom en viss tid,*
- ge möjlighet att förlänga responstiden,*
- ha en lämplig kontrast samt nycklar och kontroller som kan förnimmas med känsel när nycklar och kontroller är tillgängliga,*
- inte kräva att en tillgänglighetsfunktion aktiveras för att en användare som behöver funktionen ska kunna starta den,*
- om produkten använder ljud eller ljudsignaler – vara kompatibla med hjälpmedel och hjälptekniker som finns tillgängliga på unionsnivå, bland annat hörselteknik såsom hörapparater, telespolar, hörselimplantat och hörselhjälpmedel.*

ii) Läsplattor

- ska ha text-till-tal-teknik*

iii) Terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet som används för tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster ska

- medge hantering av realtidstext när sådana produkter utöver talkapacitet har textkapacitet och stödja hifi-ljud,*

- *medge hantering av totalkonversation, inklusive synkroniserat tal, realtidstext och video med en upplösning som möjliggör kommunikation via teckenspråk, när de utöver eller i kombination med text- och talkapacitet har videokapacitet,*
 - *säkerställa effektiv trådlös koppling till hörselteknik,*
 - *undvika interferens med hjälpmedel.*
- iv) *Terminalutrustning för konsumentbruk med interaktiv datorkapacitet som används för åtkomst till audiovisuella medietjänster*
- *ska göra de tillgänglighetskomponenter som leverantören av audiovisuella medietjänster tillhandahåller tillgängliga för personer med funktionsnedsättning med avseende på användaråtkomst, urval, kontroll, individanpassning och överföring till hjälpmedel.*

3. *Stödtjänster*

Om stödtjänster (hjälp-deskar, teletjänstcentraler, teknisk support, samtalsförmedlande tjänster och utbildningstjänster) finns att tillgå ska de, via tillgängliga kommunikationssätt, tillhandahålla information om produktens tillgänglighet och dess kompatibilitet med tekniska hjälpmedel.

AVSNITT II: TILLGÄNGLIGHETSKRAV RÖRANDE PRODUKTER I ARTIKEL 2.1, MED UNDANTAG FÖR DE SJÄLVBETJÄNINGSTERMINALER SOM AVSES I ARTIKEL 2.1 B

I syfte att i största möjliga utsträckning möjliggöra förutsebar användning bland personer med funktionsnedsättning ska, utöver de krav som anges i avsnitt I, förpackningar och anvisningar för de produkter som omfattas av detta avsnitt göras lättillgängliga. Detta innebär följande:

- a) Produktens förpackning och den information som ges på den (*t.ex. om* hur den ska öppnas, tillslutas, användas och bortskaffas), *inklusive, i förekommande fall, information om produktens egenskaper när det gäller tillgänglighet, ska göras tillgänglig och, om så är möjligt, ska den lättillgängliga informationen tillhandahållas på förpackningen.*
- b) Anvisningar för installation, underhåll, förvaring och bortskaffande av produkten *som inte tillhandahålls på själva produkten men som görs tillgängliga på annat sätt, till exempel genom en webbplats, ska vara offentligt tillgängliga när produkten släpps ut på marknaden och ska uppfylla följande krav:*
 - i) *De ska kunna uppfattas med mer än ett sinne.*
 - ii) *De ska presenteras på ett begripligt sätt.*
 - iii) *De ska presenteras för användarna på sätt som de kan uppfatta.*
 - iv) *De ska presenteras i ett typsnitt med lämplig storlek och form, med beaktande av förutsebara användningsförhållanden, och med tillräcklig kontrast samt justerbart avstånd mellan bokstäver, rader och stycken.*
 - v) Innehållet i anvisningarna ska *göras* tillgängligt i textformat som kan användas för att skapa alternativa stödjande format som kan presenteras på olika sätt och uppfattas med mer än ett sinne.
 - vi) *Anvisningar som innehåller eventuella delar som inte består av text ska åtföljas av en alternativ presentation av detta innehåll.*

I

AVSNITT III: ALLMÄNNA TILLGÄNGLIGHETSKRAV RÖRANDE ALLA TJÄNSTER SOM OMFATTAS AV DETTA DIREKTIV I ENLIGHET MED ARTIKEL 2.2

■ Följande åtgärder ska vidtas för att säkerställa att tjänsterna tillhandahålls på ett sätt som i största möjliga utsträckning möjliggör förutsebar användning bland ■ personer med funktionsnedsättning:

a) Tillgängligheten för de produkter som används vid tillhandahållandet av tjänsten ska säkerställas, i enlighet med avsnitt I och, i tillämpliga fall, avsnitt II i denna bilaga.

■

b) Information ska tillhandahållas om hur tjänsten fungerar och, om produkter används vid tillhandahållandet av tjänsten, om dess koppling till dessa produkter samt om deras egenskaper när det gäller tillgänglighet och interoperabilitet med hjälpmedel; denna information ska ■

i) kunna uppfattas med mer än ett sinne,

ii) presenteras på ett begripligt sätt;

iii) presenteras för användarna på sätt som de kan uppfatta,

iv) göra informationsinnehållet ■ tillgängligt i textformat som kan användas för att skapa alternativa stödjande format som användarna ska kunna presentera på olika sätt och uppfatta med mer än ett sinne,

v) presenteras i ett typsnitt med lämplig storlek och form, med beaktande av förutsebara användningsförhållanden, och med tillräcklig kontrast samt justerbart avstånd mellan bokstäver, rader och stycken,

- vi) *komplettera eventuella delar som inte består av text med en alternativ presentation av detta innehåll,*
- vii) *ge den elektroniska informationen som krävs vid tillhandahållandet av tjänsten, på ett enhetligt och ändamålsenligt sätt genom att göra den uppfattningsbar, hanterbar, begriplig och robust.*
- c) *Webbplatser, inklusive tillhörande nätapplikationer, och tjänster för mobila enheter, inklusive mobilappar, ska göras tillgängliga på ett enhetligt och ändamålsenligt sätt genom att de görs uppfattningsbara, hanterbara, begripliga och robusta.*
- d) *Om stödtjänster (hjälp-deskar, teletjänstcentraler, teknisk support, samtalsförmedlande tjänster och utbildningstjänster) finns att tillgå ska de, via tillgängliga kommunikationssätt, tillhandahålla information om tjänstens tillgänglighet och kompatibilitet med tekniska hjälpmedel.*

AVSNITT IV: KOMPLETTERANDE TILLGÄNGLIGHETSKRAV RÖRANDE SPECIFIKA TJÄNSTER

För att säkerställa att tjänsterna tillhandahålls på ett sätt som i största möjliga utsträckning möjliggör förutsebar användning bland personer med funktionsnedsättning ska följande åtgärder vidtas för att inkludera funktioner, metoder, riktlinjer och förfaranden, liksom ändringar av utförandet av de berörda tjänsterna, som tillgodoser behoven hos personer med funktionsnedsättning och säkerställer interoperabilitet med tekniska hjälpmedel:

- a) Elektroniska kommunikationstjänster, inbegripet den nödkommunikation som avses i artikel 109.2 i direktiv (EU) 2018/1972
 - i) Realtidstext utöver talkommunikation ska tillhandahållas.*
 - ii) Totalkommunikation där video tillhandahålls utöver talkommunikation ska tillhandahållas.*
 - iii) Säkerställa att nödkommunikation som använder talkommunikation och text (inbegripet realtidstext) synkroniseras och video, i förekommande fall, också synkroniseras i en totalkonversation och överförs till den lämpligaste alarmeringscentralen av leverantörerna av elektroniska kommunikationstjänster.**

- b) Tjänster som ger åtkomst till audiovisuella medietjänster
 - i) Elektroniska programguider (EPG) som är uppfattningsbara, hanterbara, begripliga och robusta och tillhandahåller information om tillgänglighetsmöjligheterna ska tillhandahållas.*
 - ii) Säkerställa att tillgänglighetskomponenterna (tillgänglighetstjänster) hos de audiovisuella medietjänsterna såsom undertexter för döva och hörselskadade personer, syntolkning, talad textning och teckenspråkstolkning överförs fullt ut med adekvat kvalitet för en korrekt visning som är synkroniserad med ljud och video, och göra det möjligt för användaren att kontrollera visningen och användningen av dem.**

c) *Lufttransport-, busstransport-, järnvägstransport- och vattentransporttjänster för passagerare, med undantag för stads-, förorts- och regionaltransporter*

- i) *Säkerställa att information om tillgängligheten hos fordon, den omgivande infrastrukturen och den bebyggda miljön samt om assistans till personer med funktionsnedsättning tillhandahålls.*
- ii) *Säkerställa att information om smart biljettförsäljning (elektronisk reservation, biljettbokning etc.), realtidsinformation för passagerarna (tidtabeller, information om trafikstörningar, anslutningar, vidareförbindelser med andra transportmedel etc.) och ytterligare tjänsteinformation (om bemanning på stationer, trasiga hissar eller tjänster som är otillgängliga för tillfället etc.) tillhandahålls.*

d) *Stads-, förorts- och regionaltransporter*

Säkerställa tillgängligheten för de självbetjäningsterminaler som används vid tillhandahållandet av tjänsten, i enlighet med avsnitt I denna bilaga.

e) *Banktjänster för konsumenter*

- i) *Tillhandahålla identifieringsmetoder, elektroniska signaturer, säkerhetsfunktioner och betaltjänster som är uppfattningsbara, hanterbara, begripliga och robusta.*
- ii) *Säkerställa att informationen är begriplig utan att ligga på en komplexitetsnivå som överstiger nivå B2 (övre medelnivå) enligt Europarådets gemensamma europeiska referensram för språk*

f) *E-böcker*

- i) *Säkerställa att e-böcker som utöver text även innehåller ljud tillhandahåller text och ljud synkroniserat.*
- ii) *Säkerställa att e-bokens digitala filer inte hindrar tekniska hjälpmedel från att fungera korrekt.*

- iii) *Säkerställa tillgång till innehållet, navigering i filens innehåll och layout, inbegripet dynamisk layout, tillhandahållandet av struktur, flexibilitet och valmöjligheter vid presentationen av innehållet.*
- iv) *Möjliggöra alternativ återgivning av innehållet och driftskompatibilitet med olika tekniska hjälpmedel på ett sådant sätt att detta är uppfattningsbart, hanterbart, begripligt och robust.*
- v) *E-böcker ska göras upptäckbara genom tillhandahållande av information om e-bokens tillgänglighetsfunktioner via metadata.*
- vi) *Säkerställa att åtgärder avseende förvaltning av digitala rättigheter inte blockerar tillgänglighetsfunktionerna.*

g) E-handelstjänster

- i) *Tillhandahålla information om tillgängligheten för de produkter och tjänster som säljs när informationen tillhandahålls av ansvariga ekonomiska aktörer.*
- ii) *Säkerställa identifierings-, säkerhets- och betalningsfunktionernas tillgänglighet när de levereras som en del av en tjänst (och inte av en produkt) genom att göra den uppfattningsbar, hanterbar, begriplig och robust.*
- iii) *Tillhandahålla identifieringsmetoder, elektroniska signaturer och betaltjänster som är uppfattningsbara, hanterbara, begripliga och robusta.*

AVSNITT V: SÄRSKILDA TILLGÄNGLIGHETSKRAV RÖRANDE MOTTAGANDET AV NÖDKOMMUNIKATION TILL DET GEMENSAMMA EUROPEISKA LARMNUMRET 112 GENOM DEN LÄMPLIGASTE ALARMERINGSCENTRALEN.

I syfte att i största möjliga utsträckning möjliggöra tjänstens förutsebara användning bland personer med funktionsnedsättning ska mottagandet av nödkommunikation till det gemensamma europeiska larmnumret 112 genom den lämpligaste alarmeringscentralen inkludera funktioner, metoder, riktlinjer, förfaranden och ändringar ■ som tillgodoser behoven hos personer med funktionsnedsättning enligt följande:

Nödkommunikation till det gemensamma europeiska larmnumret 112 ska besvaras korrekt på det sätt som bäst passar den nationella organisationen av larmsystem, genom den lämpligaste alarmeringscentralen och med samma kommunikationsmedel som den mottagits genom, nämligen med användning av synkroniserad talkommunikation och text (inbegripet realtidstext) eller, om video tillhandahålls, talkommunikation, text (inbegripet realtidstext) och video som synkroniseras i en totalkonversation.

**AVSNITT VI: TILLGÄNGLIGHETSKRAV FÖR PRODUKTERS OCH TJÄNSTERS
EGENSKAPER, DELAR ELLER FUNKTIONER I ENLIGHET MED ARTIKEL 24.2**

Följande krävs för den presumtion om uppfyllande av relevanta skyldigheter som fastställs i andra unionsakter avseende egenskaper, delar eller funktioner hos produkter och tjänster:

1. **Produkter**

- a) *Att tillgängligheten av information avseende produkters funktion och tillgänglighetsfunktioner överensstämmer med de motsvarande delarna i avsnitt I punkt 1 i denna bilaga, nämligen information om användningen av produkten som tillhandahålls på själva produkten samt produktbruksanvisningar som inte tillhandahålls på själva produkten utan som görs tillgängliga genom användning av produkten eller på annat sätt, till exempel på en webbplats.*
- b) *Att tillgängligheten av egenskaper, delar och funktioner hos produkters användargränssnitt och funktionella utformning uppfyller motsvarande tillgänglighetskrav för sådana användargränssnitt och sådan funktionell utformning i enlighet med avsnitt I punkt 2 i denna bilaga.*
- c) *Att förpackningarnas tillgänglighet, inklusive den information som ges på dem och anvisningar för installation, underhåll, förvaring och bortskaffande av produkten som inte tillhandahålls på själva produkten men som görs tillgängliga på annat sätt till exempel genom en webbplats, med undantag av självbetjäningsterminaler, uppfyller motsvarande tillgänglighetskrav i avsnitt II i denna bilaga.*

2. *Tjänster*

Att tillgängligheten hos tjänsters egenskaper, delar och funktioner uppfyller motsvarande tillgänglighetskrav för dessa egenskaper, delar och funktioner i de avsnitt i denna bilaga som rör tjänster.

AVSNITT VII: KRITERIER FÖR FUNKTIONSPRESTANDA

I syfte att maximera den förutsebara användningen bland personer med funktionsnedsättning, om de tillgänglighetskrav som anges i avsnitten I–VI i denna bilaga inte rör en eller flera funktioner avseende utformningen och tillverkningen av produkter eller tillhandahållandet av tjänster, ska dessa funktioner eller medel vara tillgängliga, genom att de dithörande kriterierna för funktionsprestanda uppfylls.

Dessa kriterier för funktionsprestanda får endast användas som ett alternativ till ett eller flera särskilda tekniska krav när det hänvisas till dem i tillgänglighetskraven, om och endast om tillämpningen av de relevanta kriterierna för funktionsprestanda uppfyller tillgänglighetskraven och det fastställs att utformningen och tillverkningen av produkterna och tillhandahållandet av tjänsterna resulterar i likvärdig eller ökad tillgänglighet för den förutsebara användningen bland personer med funktionsnedsättning.

a) Användning utan syn

Om produkten eller tjänsten har visuella driftslägen ska den ha minst ett driftsläge som inte kräver syn.

b) Användning med begränsad syn

Om produkten eller tjänsten har visuella driftslägen ska den ha minst ett driftsläge som innebär att användarna kan hantera produkten med begränsad syn.

c) Användning utan färguppfattning

Om produkten eller tjänsten har visuella driftslägen ska den ha minst ett driftsläge som inte kräver att användaren kan uppfatta färger.

d) Användning utan hörsel

Om produkten eller tjänsten har auditiva driftslägen ska den ha minst ett driftsläge som inte kräver hörsel.

e) Användning med begränsad hörsel

Om produkten eller tjänsten har auditiva driftslägen ska den ha minst ett driftsläge som innebär att användarna kan hantera produkten med begränsad hörsel.

f) Användning utan talförmåga

Om produkten eller tjänsten kräver talkommandon från användaren ska den ha minst ett driftsläge som inte kräver talkommandon. Talkommandon inbegriper alla muntliga ljud som tal, visslingar eller klickljud.

g) Användning med begränsad manipuleringsförmåga eller styrka

Om produkten eller tjänsten kräver manuella åtgärder ska den ha minst ett driftsläge som innebär att användarna kan hantera produkten genom alternativa åtgärder som inte kräver finmotorisk styrning, manipulering eller handstyrka och inte heller kräver att fler än en styrning används samtidigt.

h) Användning med begränsad räckvidd

Produktens driftsfunktioner måste finnas inom räckhåll för alla användare. Om produkten eller tjänsten har manuella driftslägen ska den ha minst ett driftsläge med begränsad räckvidd och styrka.

i) *Minimering av risken för anfall på grund av ljuskänslighet*

Om produkten har visuella driftslägen ska den undvika driftslägen som utlöser anfall på grund av ljuskänslighet.

j) *Användning med begränsad kognitiv förmåga*

Produkten eller tjänsten ska ha minst ett driftsläge som omfattar funktioner som gör den enklare och lättare att använda.

k) *Privatliv*

Om produkten eller tjänsten innehåller funktioner som tillhandahålls för tillgänglighet, ska den ha minst ett driftsläge som skyddar användarens privatliv vid användning av de funktioner som tillhandahåller tillgänglighet.

**VÄGLEDANDE ICKE-BINDANDE EXEMPEL PÅ MÖJLIGA LÖSNINGAR SOM BIDRAR
TILL ATT UPPFYLLA TILLGÄNGLIGHETSKRAVEN I BILAGA I**

AVSNITT I:	
EXEMPEL RÖRANDE ALLMÄNNA TILLGÄNGLIGHETSKRAV FÖR ALLA PRODUKTER SOM OMFATTAS AV DETTA DIREKTIV I ENLIGHET MED ARTIKEL 2.1	
KRAV I BILAGA I AVSNITT I	EXEMPEL
1. Tillhandahållande av information	
a)	
i)	<i>Tillhandahålla visuell och taktil information eller visuell och auditiv information om var kortet förs in på en självbetjäningsterminal, så att blinda och döva personer kan använda terminalen.</i>
ii)	<i>Använda samma ord konsekvent eller på ett tydligt och logiskt sätt, så att personer med intellektuell funktionsnedsättning bättre kan förstå informationen.</i>
iii)	<i>Tillhandahålla information i taktil relief eller ljud utöver varningar i textformat, så att blinda personer kan uppfatta dem.</i>
iv)	<i>Se till att texten kan läsas av personer med nedsatt syn.</i>
b)	
i)	<i>Tillhandahålla elektroniska filer som kan läsas av en dator med skärmläsningsprogram, så att blinda personer kan använda informationen.</i>
ii)	<i>Använda samma ord konsekvent eller på ett tydligt och logiskt sätt, så att personer med intellektuell funktionsnedsättning bättre kan förstå dem.</i>
iii)	<i>Tillhandahålla undertexter till videoinstruktioner.</i>
iv)	<i>Se till att texten kan läsas av personer med nedsatt syn.</i>
v)	<i>Skriva ut texten i punktskrift så att blinda personer kan använda informationen.</i>
vi)	<i>Se till att ett diagram åtföljs av en textbeskrivning som identifierar de viktigaste delarna eller beskriver viktiga åtgärder.</i>
vii)	<i>inga exempel</i>
viii)	<i>inga exempel</i>
ix)	<i>Förse bankomater med uttag och programvara som gör det möjligt att ansluta hörlurar i vilka texten på skärmen återges i ljudform.</i>

2. Användargränssnitt och funktionell utformning	
a)	<i>Tillhandahålla anvisningar i ljud- och textform eller förse en knappatsats med taktila tecken, så att blinda eller hörselskadade personer kan interagera med produkten.</i>
b)	<i>Utöver talande anvisningar i en självbetjäningsterminal, erbjuda exempelvis anvisningar i form av text eller bilder, så att även döva personer kan utföra de åtgärder som krävs.</i>
c)	<i>Göra det möjligt för användare att förstora en text, zooma in på ett visst piktogram eller öka kontrasten, så att personer med nedsatt syn kan uppfatta informationen.</i>
d)	<i>Även förse de gröna och röda knappar som används för att välja alternativ med text som anger vilka alternativen är, så att färgblinda personer kan göra valet.</i>
e)	<i>När en dator använder en ljudsignal för att indikera ett fel, även tillhandahålla en text eller bild som anger felet, så att döva personer kan uppfatta att ett fel har uppstått.</i>
f)	<i>Möjliggöra ytterligare kontrast för förgrundsbilder så att personer med nedsatt syn kan se dem.</i>
g)	<i>Göra det möjligt för användaren av en telefon att ställa in ljudvolymen och minska störningar från hörapparater så att hörselskadade personer kan använda telefonen.</i>
h)	<i>Göra knapparna på en pekskärm större och väl åtskilda så att personer med tremor kan trycka på dem.</i>
i)	<i>Säkerställa att det inte krävs mycket kraft för att trycka på knappar, så att personer med motoriska funktionsnedsättningar kan använda dem.</i>
j)	<i>Undvika flimrande bilder, så att personer som kan drabbas av anfall inte utsätts för denna risk.</i>
k)	<i>Göra det möjligt att använda hörlurar när talad information tillhandahålls i bankomater.</i>
l)	<i>Ge användare som inte kan använda händerna möjlighet att välja ett lösenord för låsning och upplåsning av en telefon i stället för att använda sig av igenkänning av fingeravtryck.</i>
m)	<i>Säkerställa att programvaran reagerar på ett förutsägbart sätt när en viss åtgärd utförs och ge tillräckligt med tid för inmatning av lösenord så att användningen förenklas för personer med intellektuell funktionsnedsättning.</i>

<i>n)</i>	<i>Erbjuda en anslutning till en uppdateringsbar brailleskärm så att blinda personer kan använda datorn.</i>
<i>o)</i>	<i>Exempel på sektorsspecifika krav</i>
<i>i)</i>	<i>inga exempel</i>
<i>ii)</i>	<i>inga exempel</i>
<i>iii) Första strecksatsen</i>	<i>Se till att en mobiltelefon bör kunna hantera realtidstextkonversationer så att hörselskadade personer kan utbyta information på ett interaktivt sätt.</i>
<i>iii) Fjärde strecksatsen</i>	<i>Möjliggöra samtidig användning av video för att visa teckenspråk och text för att skriva meddelanden, så att två döva personer kan kommunicera med varandra eller med en hörande person.</i>
<i>iv)</i>	<i>Säkerställa att undertexterna överförs genom digitalboxen så att de kan användas av döva personer.</i>
<i>3. Stödtjänsteringa exempel</i>	

**AVSNITT II:
EXEMPEL RÖRANDE TILLGÄNGLIGHETSKRAV FÖR PRODUKTER I ARTIKEL 2.1,
MED UNDANTAG FÖR DE SJÄLVBETJÄNINGSTERMINALER SOM AVSES I
ARTIKEL 2.1 b**

**KRAV I BILAGA I
AVSNITT II**

EXEMPEL

Förpackningar och bruksanvisningar

a) *Ange på förpackningen att telefonen är försedd med tillgänglighetsfunktioner för personer med funktionsnedsättning.*

b)

i) *Tillhandahålla elektroniska filer som kan läsas av en dator med skärmläsningsprogram, så att blinda personer kan använda informationen.*

ii) *Använda samma ord konsekvent eller på ett tydligt och logiskt sätt, så att personer med intellektuell funktionsnedsättning bättre kan förstå informationen.*

iii) *Se till att varningar i textformat tillhandahålls tillsammans med information i taktil relief eller ljud, så att blinda personer kan uppfatta dem.*

iv) *Se till att texten kan läsas av personer med nedsatt syn.*

v) *Skriva ut dem i punktskrift så att blinda personer kan använda dem.*

vi) *Komplettera ett diagram med en textbeskrivning som identifierar de viktigaste delarna eller beskriver viktiga åtgärder.*

**AVSNITT III:
EXEMPEL RÖRANDE ALLMÄNNA TILLGÄNGLIGHETSKRAV FÖR ALLA TJÄNSTER
SOM OMFATTAS AV DETTA DIREKTIV I ENLIGHET MED ARTIKEL 2.2**

**KRAV I BILAGA I
AVSNITT III**

EXEMPEL

Tillhandahållande av tjänster

a) *inga exempel*

b)

i) *Tillhandahålla elektroniska filer som kan läsas av en dator med skärmläsningssystem, så att blinda personer kan använda informationen.*

ii) *Använda samma ord konsekvent eller på ett tydligt och logiskt sätt, så att personer med intellektuell funktionsnedsättning bättre kan förstå informationen.*

iii) *Tillhandahålla undertexter till videoinstruktioner.*

iv) *Se till att blinda personer kan använda filen genom att skriva ut den i punktskrift.*

v) *Se till att texten kan läsas av personer med nedsatt syn.*

vi) *Komplettera ett diagram med en textbeskrivning som identifierar de viktigaste delarna eller beskriver viktiga åtgärder.*

vii) *Se till att informationen i fråga är tillgänglig när en tjänsteleverantör erbjuder ett usb-minne som innehåller information om tjänsten.*

c) *Tillhandahålla textbeskrivningar av bilder, göra alla funktioner tillgängliga via ett tangentbord, ge användarna tillräcklig tid för att läsa innehåll, se till så att innehållet visas och fungerar på ett förutsägbart sätt och tillhandahålla kompatibilitet med tekniska hjälpmedel, så att personer med olika funktionsnedsättningar kan läsa och interagera med en webbplats.*

d) *inga exempel*

AVSNITT IV:**EXEMPEL RÖRANDE KOMPLETTERANDE TILLGÄNGLIGHETSKRAV FÖR SPECIFIKA TJÄNSTER:**

KRAV I AVSNITT IV I BILAGA I	EXEMPEL
Särskilda tjänster	
a)	
i)	<i>Se till att hörselskadade personer kan skriva och ta emot texter på ett interaktivt sätt och i realtid.</i>
ii)	<i>Se till att döva personer kan använda teckenspråk för att kommunicera med varandra.</i>
iii)	<i>Se till att personer med nedsatt hörsel och nedsatt talförmåga som väljer att använda en kombination av text, tal och video vet att kommunikationen överförs genom nätverket till en alarmeringstjänst.</i>
b)	
i)	<i>Se till att en blind person kan välja program på televisionen.</i>
ii)	<i>Stödja möjligheten att välja, personanpassa och visa tillgänglighetstjänster såsom undertexter för döva personer och hörselskadade personer, syntolkning, talad textning och teckenspråkstolkning genom att erbjuda effektiv trådlös koppling till hörselteknik eller genom att tillhandahålla användarkontroller för att aktivera tillgänglighetstjänster för audiovisuella medietjänster med samma framskjutna plats som de primära mediekontrollerna.</i>
c)	
i)	<i>inga exempel</i>
ii)	<i>inga exempel</i>
d)	<i>inga exempel</i>
e)	
i)	<i>Göra dialogrutor för identitetsverifiering som visas på skärmen läsbara för skärmläsningsprogram, så att blinda personer kan använda dem.</i>
ii)	<i>inga exempel</i>
f)	
i)	<i>Se till att personer med dyslexi kan läsa och lyssna till texten samtidigt.</i>

<i>ii)</i>	<i>Möjliggöra text och ljud synkroniserat eller möjliggöra uppdateringsbar punktskrift.</i>
<i>iii)</i>	<i>Se till att blinda personer kan komma åt registret eller byta kapitel.</i>
<i>iv)</i>	<i>inga exempel</i>
<i>v)</i>	<i>Säkerställa att information om tillgänglighetsfunktioner finns tillgänglig i den elektroniska filen, så att personer med funktionsnedsättning kan ta del av informationen.</i>
<i>vi)</i>	<i>Säkerställa att det inte finns någon blockering, till exempel att tekniska skyddsåtgärder, information om förvaltning av rättigheter eller operabilitetsproblem inte hindrar uppläsning av texten med hjälpmedel, så att blinda användare kan läsa boken.</i>
<i>g)</i>	
<i>i</i>	<i>Säkerställa att tillgänglig information om en produkts tillgänglighetsfunktioner inte raderas.</i>
<i>ii</i>	<i>Göra betaltjänstens användargränssnitt tillgängligt via talkommunikation, så att blinda personer på egen hand kan göra inköp via internet.</i>
<i>iii</i>	<i>Göra dialogrutor för identitetsverifiering som visas på skärmen läsbara för skärmläsningsprogram, så att blinda personer kan använda dem.</i>

BILAGA III

TILLGÄNGLIGHETSKRAV VID TILLÄMPNINGEN AV ARTIKEL 4.4 OM DEN BEBYGGDA MILJÖ DÄR DE TJÄNSTER SOM OMFATTAS AV DETTA DIREKTIV TILLHANDAHÅLLS

I syfte att maximera den förutsebara självständiga användningen bland personer med funktionsnedsättning i den bebyggda miljö där en tjänst tillhandahålls **och som tjänsteleverantören ansvarar för**, som avses i artikel 4.4, ska tillgängligheten på områden dit allmänheten har tillträde inkludera följande aspekter:

- a) Användning av tillhörande utomhusutrymmen och faciliteter ■ .
- b) Tillfartsvägar till byggnader ■ .
- c) **Användning av ingångar.**
- d) Framkomlighet vid ■ förflyttning i horisontell riktning.
- e) Framkomlighet vid förflyttning i vertikal riktning.
- f) Allmänhetens användning av lokaler.
- g) Användning av utrustning och faciliteter vid tillhandahållandet av tjänsten.
- h) Användning av toaletter och sanitetsutrymmen.

- i)* Användning av utgångar, evakueringsvägar och principer för beredskapsplanering.
 - j)* Kommunikation och orientering som kan uppfattas med mer än ett sinne.
 - k)* Användning av faciliteter och byggnader för deras *förutsebara* ändamål.
 - l)* Skydd mot faror i både inomhus- och utomhusmiljön.
-

I

FÖRFARANDE FÖR BEDÖMNING AV ÖVERENSSTÄMMELSE – PRODUKTER

1. Intern tillverkningskontroll

Intern tillverkningskontroll är det förfarande för bedömning av överensstämmelse genom vilket tillverkaren fullgör skyldigheterna i punkterna 2, 3 och 4 i denna bilaga och säkerställer och försäkrar på eget ansvar att de berörda produkterna uppfyller tillämpliga krav i detta direktiv.

2. Teknisk dokumentation

Tillverkaren ska utarbeta den tekniska dokumentationen. Den tekniska dokumentationen ska göra det möjligt att bedöma om produkten överensstämmer med de relevanta tillgänglighetskrav som avses i artikel 4 och, om tillverkaren har stött sig på artikel 14, visa att de berörda tillgänglighetskraven skulle innebära en grundläggande förändring eller ålägga en oproportionerligt stor börda. Den tekniska dokumentationen ska det endast innehålla de tillämpliga kraven och, i den mån det krävs för bedömningen, även en beskrivning av produktens utformning, tillverkning och funktion.

Den tekniska dokumentationen ska i tillämpliga fall innehålla minst följande delar:

- a) En allmän beskrivning av produkten.

- b) En förteckning över de harmoniserade standarder och tekniska specifikationer till vilka hänvisningar har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning* och som följts helt eller delvis samt beskrivningar av de lösningar som har valts för att uppfylla de relevanta tillgänglighetskrav som avses i artikel 4, när de harmoniserade standarderna *eller tekniska specifikationerna* inte har följts; om harmoniserade standarder *eller tekniska specifikationer* har använts delvis, ska det anges i den tekniska dokumentationen vilka delar som har tillämpats.

3. Tillverkning

Tillverkaren ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att tillverkningen och övervakningen av den säkerställer att produkterna överensstämmer med den tekniska dokumentation som avses i punkt 2 i denna bilaga och med tillgänglighetskraven i detta direktiv.

4. CE-märkning och EU-försäkran om överensstämmelse

4.1. Tillverkaren ska anbringa den CE-märkning som avses i detta direktiv på varje enskild produkt som uppfyller de tillämpliga kraven i detta direktiv.

4.2 Tillverkaren ska upprätta en skriftlig EU-försäkran om överensstämmelse för en produktmodell. I EU-försäkran om överensstämmelse ska det anges för vilken produktmodell den har upprättats.

En kopia av EU-försäkran om överensstämmelse ska på begäran göras tillgänglig för de behöriga myndigheterna.

5. Bemyndigad företrädare

Tillverkarens skyldigheter enligt punkt 4 får fullgöras, för dennes räkning och på dennes ansvar, av den bemyndigade företrädaren, förutsatt att dessa skyldigheter specificeras i fullmakten.

I

BILAGA V

INFORMATION OM TJÄNSTER SOM UPPFYLLER TILLGÄNGLIGHETSKRAVEN

1. Tjänsteleverantören ska inkludera den information som ligger till grund för bedömningen av hur tjänsten uppfyller de tillgänglighetskrav *som avses i artikel 4* i de allmänna villkoren, eller motsvarande dokument. Informationen ska innehålla de tillämpliga kraven och, i den mån det krävs för bedömningen, även en beskrivning av tjänstens utformning och funktion. Förutom konsumentinformationskraven i direktiv 2011/83/EU, ska informationen i tillämpliga fall innehålla följande delar:
 - a) En allmän beskrivning av tjänsten i tillgängliga format.
 - b) Beskrivningar och förklaringar som behövs för att förstå hur tjänsten fungerar.
 - c) En beskrivning av hur de relevanta tillgänglighetskraven som fastställs i bilaga I uppfylls av tjänsten.
 2. För att uppfylla kraven i punkt 1 i denna bilaga får tjänsteleverantören helt eller delvis tillämpa de harmoniserade standarder och tekniska specifikationer till vilka hänvisningar har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.
 3. Tjänsteleverantören ska tillhandahålla information som visar att tjänsteleveransprocessen och kontrollen av den säkerställer att tjänsten överensstämmer med punkt 1 i denna bilaga och med tillämpliga tillgänglighetskrav i detta direktiv.
-

BILAGA VI

KRITERIER FÖR BEDÖMNING AV EN OPROPORTIONERLIGT STOR BÖRDA

Kriterier för genomförande och dokumentering av bedömningen:

- 1. Förhållandet mellan nettokostnaderna för efterlevnad av tillgänglighetskraven och de ekonomiska aktörernas totala kostnader (driftsutgifter och kapitalutgifter) för tillverkning, distribution eller import av produkten eller tillhandahållandet av tjänsten.**

Faktorer för att bedöma nettokostnaderna för efterlevnad av tillgänglighetskraven:

a) Kriterier med anknytning till de organisatoriska engångskostnader som ska beaktas vid bedömningen:

- i) Kostnader med anknytning till ytterligare personalresurser med tillgänglighetsexpertis.
- ii) Kostnader med anknytning till utbildning av personal och förvärvande av kompetens rörande tillgänglighet.
- iii) Kostnader för utarbetandet av en ny process för att inkludera tillgänglighet i produktutvecklingen eller tillhandahållandet av tjänster.
- iv) Kostnader med anknytning till utarbetandet av vägledande material om tillgänglighet.
- v) Engångskostnader **för att förstå lagstiftningen om tillgänglighet.**

b) Kriterier med anknytning till kostnader för pågående tillverkning och utveckling som ska beaktas vid bedömningen:

- i) Kostnader med anknytning till utformningen av tillgänglighetsfunktioner för produkten eller tjänsten.
- ii) Kostnader som uppkommer inom ramen för tillverkningsprocesser.
- iii) Kostnader för provning av produkten eller tjänsten med avseende på tillgänglighet
- iv) Kostnader med anknytning till dokumentation.

2. *Uppskattade kostnader och fördelar för de ekonomiska aktörerna, inklusive tillverkningsprocesser och investeringar, i förhållande till den uppskattade fördelen för personer med funktionsnedsättning, med hänsyn tagen till antalet specifika produkter eller tjänster och hur ofta de används.*
3. *Förhållandet mellan nettokostnaderna för efterlevnad av tillgänglighetskraven och den ekonomiska aktörens nettoomsättning.*

Faktorer för att bedöma nettokostnaden för efterlevnad av tillgänglighetskraven:

a) Kriterier med anknytning till de organisatoriska engångskostnader som ska beaktas vid bedömningen:

- i) Kostnader med anknytning till ytterligare personalresurser med tillgänglighetsexpertis.
- ii) Kostnader med anknytning till utbildning av personal och förvärvande av kompetens rörande tillgänglighet.
- iii) Kostnader för utarbetandet av en ny process för att inkludera tillgänglighet i produktutvecklingen eller tillhandahållandet av tjänster.
- iv) Kostnader med anknytning till utarbetandet av vägledande material om tillgänglighet.
- v) Engångskostnader för att förstå lagstiftningen om tillgänglighet.

b) Kriterier med anknytning till kostnader för pågående tillverkning och utveckling som ska beaktas vid bedömningen:

- i) Kostnader med anknytning till utformningen av tillgänglighetsfunktioner för produkten eller tjänsten.
- ii) Kostnader som uppkommer inom ramen för tillverkningsprocesser.
- iii) Kostnader för provning av produkten eller tjänsten med avseende på tillgänglighet
- iv) Kostnader med anknytning till dokumentation.

Or. en